

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 3 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyitlár sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1904.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Csütörtök, május 19.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezéreik: Egy aradmegyei mozgalomhoz.
- Arad és a magyarosodás.
- A hadügyl milliók.
- Tisztviselői fizetések.
- Az aradi országos tornánnap.
- Az orosz-japán háború.
- Az Örökimádás Temploma.
- Az aradi ereklyemuseum ére.
- A politika eseményei.
- Az aradi kamara Chorinhez.
- Az árvaház házipari kiállítás.
- Cseglédy Mihály meghalt.
- Bikaviadatok a fővárosban.
- Főállású vakok.
- Tárca: A szamarkandi becsületbíró. Irta: Lux Terka.
- Csarnok: Délbáb. Irta: Tutsekne-Bexheft Lilly.

Egy aradmegyei mozgalomhoz.

Arad, május 18.

Aradmegye több vidéki kaszinója dicserni való módon kezdte meg a magyar iparnak nemcsak cifra frázisokkal, hanem gyakorlati alakban való felkarolását is. A mozgalomra vonatkozólag lenne any szavunk.

A hazai ipar felépítésénél a magyar iparos társadalmi helyzetét kell első sorban tekintetbe venni és hogy ha a magyar iparnak új lendületet akarunk adni, úgy a belföldön, mint a külföldön, akkor az ipar apjának meg kell szereznünk az elismerést és az egyenjogúságot nemcsak a törvény előtt, hanem a polgári társadalomban is.

Tiszteljük és becsüljük a hazai iparost! — ez az alapja a jövőndő magyar iparának.

Szomorú, sajnálni való tény, hogy Magyarországon az iparos sokkal alárendeltebb helyzetben van, mint a tisztviselő, gazda stb. A burokratata és kereskedő kínai fallal veszi magát körül és az iparos csak nagy ritkán léphet be a magas exclusiv körökbe. Nem egyenrangú, egyívású velük.

A kinek van szeme, az láthatja, hogy az egyenlőséget és a testvériséget, a munkások jelszavát még a munkások között sem találjuk meg mindig és hogy a rang és az osztályok szerint való megkülönböztetés már ott is létezik. S a kinek füle van, gyakran hallja, hogy az orássegéd mily megvetéssel vágja a cipész arcába ezt a sértést: „Hiszen maga csak egy közönséges suszter.” A boltoslegény már szóba sem áll az iparossal és az éhező tisztelbeli segédfogalmazó, akinek semmi javadalmazása nincsen, a kereskedőseggel szemben már „nagyaságos ur.”

Az egyenlőség és testvériség helyett azt találjuk, hogy minden foglalkozás külön kotériát képez és hogy mindenki a saját hajánál fogva igyekszik magát magasabb sphaerába rántani, mint a milyenben él, csak hogy jobb és magasabb pozícióju, szóval, hogy több legyen a szomszédjánál. Ez a nagyzási hóbort a magyarok speciális betegsége és az a hátrá-

nya, hogy mindenki irtózik attól, hogy „közönséges iparos” legyen és így elvonja az ipartól a szükséges tehetséges fiatal embereket.

Magyarországon a mai iparos sokkal szivesebben nevel fiából burokratát, katonatisztet vagy lelkészt, Cifra nyomoruságra neveli, nehogy, mint apja „közönséges iparos” legyen és csak azért, mert a magyar iparos saját hazájában nem részesül abban a tiszteletben és becsülésben, melyet teljes joggal kellene élveznie. Mindenütt lenézik, ignorálják és vele együtt ignorálják — készítményeit is. Ezzel a lealacsonyító és méltánytalan eljárással megölik benne a férfi büszkeséget, az ambíciót és az önbizalmat s ez gátolja haladásában a magasabb képzettség felé. Ennek következménye pedig az, hogy a német, francia, angol és az amerikai iparos sokkal magasabb fokon áll a saját szakmájában, mint a magyar testvére. Tisztelet a kivételeknek! A magyar iparos mentségére legyen mondva, h ez az állapot nem a saját hibája, inféoritásáért a felelősség részint az avult, copfos tanonc-rendszert, egyrés pedig az ugynevezett magasabb köröket terheli, kik nem részesítik a hazai iparost a kellő támogatásban és ezáltal elveszik tőle az iskolát, a praxist és a tökéletesbedést.

És milyen lelkesedéssel is fogjon hozzá az aradi szabó, vagy kalapos, valamely szép és izléses ruhádnak az el-

A szamarkandi becsületbíró.

Irta: Lux Terka.

Ez a történet tulajdonképen Közép-Azsiában, Szamarkandiában történt, de mivel Közép-Azsia Európában is van és különösen becsületbíró nemcsak Szamarkandiában, de még Budapest, sőt Jász-Kis Eren is találhatik, ennétogva e történet elbeszélője úgy gondolkodik, hogy miért ne mondaná ő el kisdéd történetét úgy, mintha az csakugyan nem Szamarkandiában, hanem tegyük fel: Budapestben történt volna meg?

A magyar írókról anélkül is azt mondják a magyar írók, hogy: nem magyar írók, már akkor sem magyar írók, ha budapesti történetet mondanak el, hát még ha szamarkandi történetre vetemednék olyik? Azért hát, hogy béke és nyugalom legyen, maradjunk csak szépen idehaza, Budapestben, csak épen az illetőség helyét hagyjuk meg a becsületbírónak s az olvasónak, a kit senki sem kér számon, hagyjuk meg azon egyéni szabadságát, hogyha neki éppen jobban tetszik Szamarkandia, mint Budapest, tegye át magának a történetet Szamarkandiába.

Ezek után pedig e történet hősei: a szamarkandi becsületbíró, egy negyven és ötven év között ingadozó gentleman s az ő barátja: lovag Bibáry.

A szamarkandi gyönyörű férfi a lovag, ellenben úgy en gross mint détailokban, igen csunya férfiú.

Ellenben a lovagnak igen sok pénze van, míg a szamarkandinak testi előnyeín kívül még csak pénze sincs.

Nincs, de azért úgy látszik, mintha volna. Legalább itt Budapestben úgy látszik és valószínűleg Szamarkandiában is így látszana. Mert úgy itt, mint ott, nem kell pénz, csak egy kis ázsiai pap tudomány, amit arrafelé: samanizmusnak hívnak. Vagy másképen: szemfényvesztésnek. Ez a nem nagy és mégis nagy tudomány pedig ebből áll:

Egy három szobás, nagyon elegáns garçon lakás valamelyik előkelő utcában. „Otthon”, az igazi otthonban: egy kis birtok. Akármilyen kis birtok, de legyen. Ez kell. Otthon kell egy pár ló is, itt elég: a számozatlan fiakkor. A többi kellék: egy állandó kitűnő szabó s nem egy állandó, de mindig kitűnő barátnő. A szabó lehet minél régibb, a barátnő két-három évenként változtatandó. Ez a változtatás azonban mindig úgy történik, hogy míg a szamarkandinak csöppet sem fáj, a barátnőnek se fájjon. Sőt, a nagyon sokszor csak címzetes barátnő, aki ép úgy kell a szamarkandinak, mint az előkelő hölgynek a gavallér, azután is megmarad barátnőnek, a szamarkandi azután is udvából neki, elkíséri Granichstedterhez és Holczerhez, de azért egy újabb, divatosabb női alak mindig kell reputációja érdekében.

És minden nő boldog, ha a szamarkandi közelit hozzá. Az első gavallér, a párbajok és mindennemű becsületbeli ügyek makulátlan bírója, ez a tiszta és büszke kétlábu kodex, aki

olyan nyugodtan és higgadt férfiasággal viseli monokliját, mint egy ókori gladiátor a mellébe lött nyilat.

Büszke, hideg és ur a cipője sarkáig. Meggondolt nyugodt, alantasaihoz barátságos, barátaihoz kedves, szolgálatkész, gavallér, de csak akkor, ha nem a maga pénzéről van szó. Ha erről van szó, akkor bámulatos ügyességgel elkerüli a szolgálatkészséget, anélkül, hogy barátait megsértené, vagy fölösleges őszinteségi roham lepné meg. Különbben is e szükkeblűségnek roppant egyszerű magyarázata van nincs pénze. Csak hogy ezt nem tudja rajta kívül, csak a jó lsten. S ebben van az egész samanizmus titka. Amely gavallérról tudva van, hogy nincs pénze, az elveszett alak. Abban nincs bizalom és akiben nincs bizalom, az nem élhet meg sem Magyarországon, sem Szamarkandban.

Most pedig jön a történet.

Délelőtt tíz és tizenegy óra között van az idő s a szamarkandi tul van a reggelin.

Nagyon elegáns angol tea-készlet és tojástartó, apró üvegek és poharak vannak előtte s a szamarkandi még a Mangold Kolozs divatját is tulszárnyaló, elegáns délelőtti öltözetben cigarettázik. Van min. Egy főispáni állásra van kilátása, de jobb szeretne egyelőre még képviselő lenni. Ismét. Mert már volt. Két ízben is. Es mind a két ízben leköszönt. Először azon nyílt okból; „egy nálánál derekab barátjának engedje át helyét a közéletben”, a titkos okot azonban csak ő és az Uristen tudja.

készítéséhez, midőn azt kell látnia, hogy gazdag szomszédja, aki annyi hazafias beszédet tartott a hazai ipar támogatásáról, Bécsből hozat mindent? Talán a hazai iparos ösztönzésére, teremtő ösztönének sarkalására szolgál ez? Hiszen csak azt látja ebből, hogy milyen kevéssé becsülik munkáját, tehetségét és izlését és ez elveszi minden kedvét, hogy szakmájában kiképezze magát, hogy haladjon és ahelyett, hogy gyárossa lenne, visszasülyed s csak a külföldi holmi foltzója lesz belőle.

Tiszteljük, becsüljük és pártoljuk a hazai ipart, ez a magyar nemzet feladata. Egyenjogúvá kell tenni az iparost az ország többi polgáraival s a szerint kell vele bánni. Tisztelni kell őt s akkor tiszteletet is fog szerezni a munkájának. Főlemelni kell s munkássága magától fog emelkedni s a következő nemzedéknek már nem lesznek előítéletei az iparossal szemben, hanem amerikai módra az ipar terén fogja üdvét keresni és megtalálni s az ipar nem lesz többé lealacsonyító foglalkozás.

Emeljük fel a hazai iparost a közbecsülés piedestáljára, becsüljük meg képessége és jelleme szerint, mutassuk meg neki, hogy Magyarország jövője és nagysága az ő vállain pihen és a magyar iparos, aki intelligencia dolgában semmivel sem áll hátrább a többi nemzetek iparosainál, meg fogja alapítani a hazai ipart.

Romboljuk le azt a válaszfalat, mely a hivatalnokot, a kereskedőt s az iparost elválasztja egymástól, szüntessük meg az ön-alkotta neveltséges arisztokráciát, melynek csak a pénztárca az őse s amely gátolja a jobban öltözött parvenüt, hogy a tisztas, becsületes és szorgalmas iparosnak kezét nyújtson.

Több demokráciát és igazi egyenlőséget és testvériséget. Ez csinálja meg leg hamarabb a magyar ipart.

Arad és a magyarosodás.

(A németek és románok beolvadása.)

Arad, május 18.

Beksics Gusztáv „Asszimiláció” címen igen érdekes tanulmányt tesz közzé arról a fontos témáról, hogy a magyarság a városokban minő befolyást gyakorol a nemzetiségek beolvadására? Beksics cikke sok adattal támaszkodik Aradvárosra, mint a hol ez a magyar nemzeti öntudatot emelő átalakulás jelentősen szembeötlik. A tanulmányból érdemesnek találunk leközlöni néhány kiszakított részt.

Számtalanszor utaltam munkáimban és cikkeimben — mondja Beksics — a magyar kultúra s ennek kapcsán az asszimiláció fontosságára. De mindig hozzátettem, hogy az asszimiláció és kultúra egymagában nem elég. „Ha a magyar kultúra, irtam „A magyar politika új alapjai” című munkámban, a nemzetiségi tömegeket annyira képes volna áthatni, hogy egyszerűen magyar nemzeti öntudatot lehelne azokba, akkor a nemzetiségi kérdés megoldása kizárólag a művelődés problémája lenne. Nem is kétséges, hogy nemzeti kulturánk hatalmas expanzívitéstől és vonzó eredményeket fog létrehozni.” De a kultúra és nyelv fájdalom, nem mindig azonos a magyar nemzeti öntudattal.

A faji expanzívitést tehát két fő ok miatt nem nélkülözhetjük. Először azért, mert nagy szaporodó képesség nélkül, nemzetünk egyáltalában nem lehetne nagygyá. Másodszor azért, mert a kiváló tulajdonság nélkül hazai nemzetiségeinket nem volnánk képesek elég gyorsan és kellő mértékben beolvasztani.

Alább így folytatja Beksics: De természetesen az asszimiláció is igen jelentékeny mértékben gyakorolta hatását. Ezt mutatja különösen két adat, mely a lefolyt évtizedre vonatkozik. Budapest német anyanyelvű lakossága 1890-ben 24 százalékot tett, 1900-ban 14,3 százalékot. A tötség százalékszám 1890-ben 5,6 százalék volt, mely 1900-ban lezállt 3,5 százalékra. Így történt, hogy Budapest fő- és székvárcs magyar anyanyelvű lakossága 66,4 százalékról főlemelkedett 79,3 százalékra. Hasonlóképp Arad 13,4 százalék németisége lezállt 9,6 százalékra. És 18,7 százalék oláhsága lezállt 16,8 százalékra. Így emelkedett a magyarság Aradon az utolsó évtizedben 61,6-ról 70,4-re.

De bizonyos, hogy a városok legnagyobb része nemcsak a magyarság fejlődésének egy-egy központja, hanem egyszerűen az asszimiláció mindmégannyi eszköze. A nemzetiségi vidékeken rendszerint a városokban több, sőt néha sokkal

több nem magyarjku beszél nyelvünket, mint az illető vármegyékben. Magán Budapesten a nem magyarjkuaknak 76,5 százaléka tud magyarul, míg Pest vármegyében csak 58 százalék. Temes vármegyében a nem magyarjkuaknak csak 8,5 százaléka tud magyarul. Temesváron e szám főlemelkedik egész 47,7 százalékra. Kolozs vármegyében a nem magyarjkuaknak csak 9,6 százaléka tud magyarul. Kolozsvár városában ellenben ugyanezek közül 68,4 százalék beszél nyelvünket. Kétségtelen ezekhez képest, hogy a városok állami és nemzeti megvilágításunk igen becses eszközei. A lefolyt évtizedben is a városokban haladt leginkább előre a magyarosodás.

Nagyon természetes, hogy még a városokban is igen sok a teendő. Ki hinné, hogy Budapesten még mindkét 62.000 ember lakik, a ki nem tud magyarul. Pozsonyban 28.000, Sopronban 11.000, Aradon közel 10.000, Temesváron több mint 15.000 stb. De mily csekély számok ezek a nemzetiségi vármegyék magyarul nem tudó óriási tömegéhez képest?

TÁVIRATOK.

A külföld Goluchowszky expozéjáról.

Róma, május 18. A Patria Goluchowszky expozéjáról szólva kijelenti, hogy felesleges volna e nyilatkozatokat magyarázni, mert rendkívül világosak. Ausztria-Magyarországnak és Olaszországnak a Balkánra vonatkozó közös céljai, melyek a jelen állapot és a béke fenntartásából állnak, pontosan elhatárolandók. A Patria utal arra, hogy a miniszternek a kereskedelmi politikára vonatkozó fejtegetései az osztrák-magyar kormányok őszinte óhaját bizonyítják, hogy megoldás jöjjön létre mindkét fél érdekeinek súlyos befolyásolása nélkül.

Páris, május 18. A Journal des Debats írja: Goluchowszky gróf expozéjának nyugodt, békés hangja örvendetes ellentéte az új katonai hitelkötveteléseknek. Az expozé csak békét lehel és abban csak a külügyi politikával való megelégedettség kifejezése található. Azért szívesen hisszük, hogy Ausztria-Magyarország katonai hitelekkel csak a békét akarja biztosítani. A Liberté is kidomborítja az expozé jelesen békés jellegét.

Másodszor pedig azért köszönt le, mert akkor ép rég nem beszéltek róla.

Most pedig pénz bajai voltak. Komoly, kellemetlen bajok.

Es a szamarkandi gondolkodott. Gyönyörű domboru homlokán gondok ültek, hideg és okos kék szemével szinte keresztül szurta a szoba falát és finom fehér kezének ujjai tehetetlenül reszkettek széke karján. Mihez fogjon? Kedvetlen volt és ideges. Felállt, a cigaretáját ledobta s bement a hálószobájába, hogy a zsebkenőjét beparfümözze s azután elmenjen hazulról.

Mikor ép föltette a kalapját, az előszoba ajtaján idegesen csöngetett valaki. Lovag Bibary jött.

A lovag és a szamarkandi, igen jó, de kis távoli viszonyban voltak egymással. Hogy miért távoli viszonyban, ennek az oka inkább a szamarkandi s okozata a lovag volt.

A lovag, amint már említve volt, dus földi javaknak örvendezett s a lilomtisztá szamarkandi részben azért óvakodott a melegebb barátságtól, részben a lovag még kissé nyirkos volt a késel keresztváltól.

A lovaggal valami történhetett, mert nagyon idegesnek látszott, a szamarkandi udvariaskodására szórakozottan válaszolt s egyszerre csak így szólt:

— Kedves barátom, engedj meg, hogy egy rendkívül kellemetlen ügyben kikérjem tanácsodat.

— Kérlek, szolgálatodra állok, — udvariaskodott a szamarkandi.

— Olyan kényes az ügy — folytatta a lovag — hogy ezt csakis a te díszkréclódra és okosságodra bízhatom. Egy párbajról van szó.

— Oh, — mosolygott a szamarkandi — ez még nem olyan tragikus.

— Ez nem, — mondta a lovag — de a párbaj következményei.

— A következményei? A párbajoknak inkább előzményei szoktak kellemetlenek vagy tragikusak lenni. De a következményei! . . .

— Kedves barátom, itt pedig így áll a dolog. Lubovszkyval kell megverekednem.

— S ennyi az egész? — kérdezte a szamarkandi.

A lovag keserűen legyintett.

— Ha csak ennyi volna! Elkergette az asszonyt.

— És?

A lovag vállat vont.

— Az asszony azt akarja, hogy vegyem el. S most azt szeretném tudni, kötelességem nekem elvinni?

— Kedves barátom, — szolt a szamarkandi — ebbe a dologba nehéz egy harmadik személyné beleszólni. Az a kérdés, hogy milyen természetű volt a ti . . . a hölgy . . . hisz érted?

— Hogy milyen természetű volt? Nagyon egyszerű természetű.

— Jó, jó, ilyesmirel nem igen lehet beszélni, de nekem mégis tudni kellene, hogy tanácsot adhaszak. Tudnom kellene, hogy . . .

— Hisz nem azért fordultam hozzád, hogy csürjem csavarjam a dolgot, — mondta a lovag őszintén. — Huszezer forinttal járultam évente ahhoz a háztartáshoz, amelyhez a férj ötezed adott.

— Huszezer forint! — a szamarkandi ön kénytelenül egyet csettintett a nyelvével a csil-

nos összeg hallatára. — Az ördögbe, akkor ezután is hozzájárulsz a magad huszezer forintjával háztartáshoz s ezzel kvittek vagytok.

A lovag kétségbeesetten ráta a fejét.

— Az asszony hallani sem akar erről. Azt mondta: férjet férjért, becsületért becsületet.

A szamarkandi elmosolyodott.

— Nem rossz logika, — mondta. — Samikor Budapest legszebb asszonya ragaszkodik ehhez a logikához, a helyzet nehéz és más elítélés alá esik.

— Hát adj, kérlek, tanácsot, — mondta a lovag kedvetlenül s egy pohár vizet öntött magának.

— Vedd el, — mondta a szamarkandi háttározottan.

— Eh, — felelte a lovag igerületen, — én elvből nem házasodom.

A szamarkandi most hidegen egyenesedett ki a nagy zsölyében; a keresztül rakott lábait leengedte s az ő híres eleganciájával, ahogy senki más nem tud cigarettára gyújtani, rágyújtott egy nagyon finom, kis vékony egyiptomira és így szólt:

— Kedves barátom, az elvét feladhatja az ember a becsülete kedvéért, de a becsületét nem adhatja oda az elvéért. Ha egy nő olyan embertől kívánja abecsülete megreparálását, aki vállalkozhat erre, az a férfi nem térhet ki a kívánság elől. És te ez a férfi vagy. Független és szabad s amikor az az asszony nem vigasztalódik meg a pénzeden, sőt visszatartja ép akkor, amikor igazán szüksége van arra, többé nem szabad azt a viszonyt nézned, amit a pénz kötött meg, hanem azt nézd, amit az asszony önérzete akar megkötni. Es azzal is számolj,

Anglia híberuja.

London, május 18. A felsőházban Earl of Hardwicke India parlamenti titkára a kormánynak Tibetre vonatkozó politikáját illetőleg folytatott vitában kijelentette a következőket: Háboruban állunk Tibetel. A míg fegyverrel kezünkben állást nem biztosítottunk magunknak, a kérdés megoldásának formájára vonatkozólag, nem köthetjük magunkat.

Tisztviselői fizetések.

(Kolozsvár város tisztviselői.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 18.

Kolozsvár város választott tisztviselőinek mandátuma június hó végével lejár. A főispán ma bocsátotta ki a pályázati hirdetményt, mely az erdélyi részeken túl is bizonyára sok városi tisztviselőt fog érdekelni, főleg az aradiakat, a kik e révén összehasonlítást tehetnek a saját fizetésük és a kolozsvári kartársaké közt.

A hirdetmény szerint Kolozsvárott a városi tisztviselők a következőképp vannak javadalmazva:

1. Polgármesteri állás 5000 kor. fizetés, 1000 kor. működési pótlék, 1000 kor. lakbérrel; 2. 8 t. tanácsosi állás egyenként 3200 kor. fizetés, 800 kor. lakbérrel, ezek közül egyik tanácsos mint polgármester helyettes 400 kor., egyik pedig, mint árvaszéki elnök 200 kor. működési pótlékkal;

3. főjegyzői állás 3200 kor. fizetés, 800 kor. lakbérrel; 4. I. aljegyzői állás 2000 kor. fizetés, 400 kor. lakbérrel; 5. II. aljegyzői állás 1800 kor. fizetés, 400 kor. lakbérrel és az elnöki osztály vezetéséért 600 kor. személyi pótlékkal; 6. III. aljegyzői állás 1600 kor. fizetés 240 kor. lakbérrel;

7. két I. oszt. tanácsai fogalmazói állás egyenként 1400 kor. fizetés és 300 kor. lakbérrel; 8. két II. oszt. tanácsai fogalmazói állás egyenként 1200 kor. fizetés és 240 kor. lakbérrel;

9. két árvaszéki elnöki állás egyenként 2400 kor. fizetés és 500 lakbérrel; 10. árvaszéki jegyzői állás 1400 kor. fizetés és 240 korona lakbérrel; 10. közgyámi állás 1600 kor. fizetés és 240 kor. lakbérrel.

12. egy rendőrkapitányi állás 2000 kor. fizetés, 400 kor. működési pótlék és 500 kor. lakbérrel; 13. három rendőralkapitányi állás egyenként

hogy az az asszony előkelő úri nő, nem holmi kis varróleány, aki a bukásával társadalmi állását, ami nem volt, nem veszítheti el. El kell venned.

A lovag sápadtan és megtörten hallgatta a szamarkandit. Kétségbeesetnek és boldogtalanul látszott, de viszont szentül meg volt róla győződve, hogy amit a becsületbíró mond, az olyan ítélet, mint mikor már perg a dob és a böhér hozzá fog a munkájához. Itt nincs apeláta, ha csak lehetetlenné nem akarja magát tenni.

— Megadom magam, — mondta komoran — de előbb teszek még egy kísérletet. Megpróbálom más valakihez hozzáadni az asszonyt. Inkább adok harmincezer forint apanaget az első esztendőre, a többire huszat, és végkép lemondok az asszonyról. Mit szólsz ehhez az eszméhez? Kivihető?

A szamarkandi egy percre elsápadt és lehunyta a szemét. Hallgatott. A lovag azt hitte, hogy gondolkodik s pár perc után türelemtelennül kérdezte.

— Nos?

— Majd gondolkodom rajta — szólt hidegen a szamarkandi. — Most beszéljünk a párbajról.

Beszéltek a párbajról, de a szamarkandinak most minden szó keresztül ez a két szó csengett a fülébe: harmincezer forint . . .

S mikor a lovag elment és magára maradt, lázasan levetette magát a kanapére és míg a szemét idegesen szorította le forró ujjával, egyre ezt ismételte magában:

— Harmincezer forint . . . Harmincezer forint . . .

2000 kor. fizetés és 400 kor. lakbérrel; 14. egy rendőrfogalmazói állás 1800 kor. fizetés, 480 kor. lakbérrel; 15. két rendőrfogalmazói állás egyenként 1600 kor. fizetés és 400 kor. lakbérrel; 16. egy rendőrfogalmazói állás 1400 kor. fizetés, 200 kor. lakbérrel;

17. adóhivatali főnöki állás 8000 kor. fizetés és 600 kor. lakbérrel; 18. adóhivatali pénztárnoki 2400 kor. fizetés, 500 kor. lakbérrel; 19. adóhivatali ellenőri állás 2000 kor. fizetés, 400 kor. lakbérrel;

20. tiszti főügyészi állás 2000 kor. fizetés 400 kor. lakbérrel; 21. tiszti alügyész állás 1200 kor. fizetés, 240 kor. lakbérrel 360 kor. irodai átalánnyal;

22. házi-pénztári főpénztárnoki állás 3000 kor. fizetés, 400 kor. működési pótlék és 600 kor. lakbérrel; 23. házi-pénztári ellenőri állás 2400 kor. fizetés, 200 kor. működési pótlék és 500 kor. lakbérrel;

24. hat kerületi kapitányi állás egyenként 1000 kor. fizetés, 100 kor. irodai átalány és a belvárosi ker. kapitányi állás kivételével 300 kor. lakbérrel, utóbbi 400 kor. lakbérrel; 25. hét kerületi jegyzői állás egyenként 600 kor. fizetés és 160 kor. lakbérrel;

26. erdészi állás 2000 kor. fizetés, 400 kor. lakbérrel; 27. városgazdai állás 2000 kor. fizetés, 240 kor. lakbérrel;

28. községi bírói állás 1600 kor. fizetés, 400 kor. személyi pótlék és 240 kor. lakbérrel; 29. vám hivatali főnöki állás 1800 kor. fizetés, 240 kor. lakbérrel és a vámok tiszta jövedelméből 2% jutalékkal; 30. vámhivatali ellenőri állás 1700 korona fizetés, 240 kor. lakbérrel és a vámok tiszta jövedelméből 1/2% jutalékkal; 31. közigazgatási pénztárnoki állás 1400 kor. fizetés és 300 korona lakbérrel.

Az aradi orsz. tornaünnep.

(Koszorus párok. — Államsegély a tornaversenynek. — A pálya díszítése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 18.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter megleghangu átiratban értesítette az Aradi tornaegyesület választmányát, hogy az országos tornaünnepély költségeinek fedezésére a kormány államsegély címén 1500 koronával hozzájárul és ezen összeget a m. kir. adóhivatalnál ki is utalványozta.

A zászlószentelés koszorus és koszoruszó leányai a városháza tanácstermében találkozót adtak, hogy a zászlóanyával megismerkedjenek.

Steinitzer Pál dr., a tornaegyesület alelnöke és Péterffy Antal, a zászlófelavató bizottság elnöke kíséretében megjelent körükben ifju Andrányi Károlyné urnó, zászlóanya és miután Steinitzer Pál dr. alelnök a hölgyeket az egyesület nevében üdvözölte és megjelenésükért köszönetét fejezte ki, bemutatta a leányokat a zászlóanyának, kivel ezután a szükséges teendőket megbeszélték. Elhatározták, hogy a zászlóanya vezetése alatt mindnyájan kalap nélkül, fehér ruhában jelennek meg a zászlószentelésen.

A vőfélyek legkésőbb féltizkor felkeresik a koszorusleányokat; a koszorus párok a városháza emeleti tanácstermében gyülekeznek, ahonnan az ünnepségre felajánlott magánfogadotkon, a Szentháromság szobor előtt felállított sátorhoz hajtatnak.

A koszoruszó hölgyek, kik az idegen sportegyesületek lobogóit fogják megkoszoruzni, névsora a következő:

Babó Dusi, Biró Margit, Frint Olga, Grunmáz Mariska, Hendrey Szilárdka, Hänn Margit, Neumann Böske, Szontag Iona, Tiszti Pálma, Török Nusi (Világos), Vajda Olga, Werner Mariska és Zikó Lenke.

A koszorus párok, akik az Aradi Tornaegyesület zászlószentelésénél adják a díszes keretet névsora a következő:

Br. Bedeusz Bella — Nagy Imre, Braun Irén (Kisjenő) — Gabos Jenő, Flam Józsa — Szegő Hugó dr., Freud Illus — Szőke J. Imre, Hadffy Elza — Keller Gyula, Hirschmann Böske — Török Ferenc dr., Klein Sari — Rácz Sándor, Leopold Frida — Pohl Károly, Montag Erzsi — Sándor Arthur, Nagy Irén — Baum János, Oblath Margit — Földes Miksa, Péntes Szeréna — Babiák Nándor, Roth Margit — Rácz Jenő, Sarlot Fanni — Keller Lajos, Schuster Ima — Flam Miksa, Steinitzer Elza — Austerweil László dr., Steinitzer Erzsi — Sándor Dénes, Szél Ilonka — Schwellengraber István, Szabó Juliska — Bauer Béla, Tenner Aranka — Sztanity György, Werner Olga — Marházy Miklós.

Ezen névsor dícséretére szolgál a zászlófelavatási bizottságnak, mely Aradváros szépségeiről különben is híres hölgyeiből alakította meg e díszes koszorút.

Rendkívül serényen folynak a munkálatok a versenypályán és a holnapi nappal az ácsok munkájukat már be is fejezik. A tribünök készen vannak, a helyek megszámozva s így a közönség már most abban a helyzetben van, hogy a helyszínén is kiválaszthatja a neki tetsző jegyeket. A műszaki bizottság az ünnepély színhelyének művészi díszítéséről gondoskodik, mivégből a város a tulajdonában levő összes zászlókat, cimereket és egyéb díszítési tárgyakat a legnagyobb készséggel az Aradi Tornaegyesületnek rendelkezésére bocsátotta. A cukrászdát Matky Károly, a büffét pedig Kass Béla látják el.

A hadügyi milliók.

(Pitreich expozéja.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, május 18.

Az osztrák delegáció költségvetési albizottságában Pitreich hadügyminiszter előterjesztette expozéját s abban nyilatkozott a hadügyi költségek emeléséről. Ezek a nyilatkozatok méltán keltenek föltűnést azok között, akik a hadügyi terhek emelkedését az ország gazdasági helyzetére nézve elvi-elhetlen tehernek jelzik. A hadügyminiszter kijelentette, hogy az összes hadügyi terhek négyszáz millió koronát tesznek ki; azonban azt is bejelentette már most, hogy a véderő törvény revíziója alkalmával újabb ötven millió koronával fognak a hadügyi költségek emelkedni.

A hadügyminiszter expozéjáról a következő távirati tudósítást vesszük:

Az osztrák delegáció költségvetési bizottsága báró Ohlumecsky elnöklete alatt folytatta a tanácskozásait, amelynek napirendjén a hadsereg rendkívüli költségvetése állott.

Popovsky előadó jelentése után

Pitreich hadügyminiszter szólalt fel.

A hadügyminiszter konstataulta, hogy nehéz szívvel kéri a hadvezetőség, a hadsereg s a haditengerészet számára a magas követeléseket. De erre a körülmények kényszerítik, a melyek elmaradhatlan köteletségévé teszik azt, hogy olyan lépésekre határozza magát, amelyek lehetővé teszik, hogy a hadsereg harcképessége a fejlődött technika színvonalára emelkedjék.

Majd elmondja, hogy az új ágyú rendszere teljesen kész s már csak az ágyutalp alkatrészeinek a megválasztásáról van szó, ami a legrövidebb idő kérdése. Az új tábori ágyú költségei 165,000,000 koronát tesznek ki, a melyből az 1904. évre csak azért kért 15 millió koronát, hogy a nagy munka előkészületeit megtehesse. Az új ágyufelszerelésnek 2 és fél 3 év alatt készen kell lennie. Elmondja Pitreich, hogy az iparnak is nagy érdeke, hogy az ösz-

szes szükségletet egyszerre szerezzék be. A legnagyobb baj az volt, hogy eddig kis részletekkel húzták-vonták a doigot. Pillanatnyi politikai körülmények természetesen nem lehetnek arra befolyással. A külügyi miniszter a politikai viszonyokról igen megnyugtató felvilágosításokat adott s a hadvezetőség is azon a nézeten van, hogy egyáltalán csak akkor bocsátkozunk háboruba, ha ebbe belekényszerítenek minket. A hadvezetőség mindennek dacára nem tekinthet el attól, hogy számoljon a beálló eshetőségekkel, mert akárhogy is dolgoznak a vezető államférfiak a békén, a mai világpolitikai helyzet mellett okvetlen szükséges a teljes harc készség.

Kijelentette a továbbiakban a hadügyminiszter, hogy az összes költségek körülbelül 400 millió koronára fognak rugni. Teljes őszinteséggel megmondja már most, hogy a véderőlvény revíziója alkalmával ismét új és nagyobb áldozatot kell majd hozni a monarchia népének. Ez a dolog azonban nincs annyira előkészítve, hogy már most megjelölhetné azt az összeget, a melyet a revízió alkalmával követelni fognak. Kétségtelen azonban, hogy a véderőlvény revíziója alkalmával a hadügyi költségek legalább ötven millió koronával fognak emelkedni.

Pitrelch hadügyminiszter ezután elmondta a fegyvertechnika és az erődítési rendszer fejlődését a hatvanas évektől kezdve és azt igyekezett bizonyítani, hogy mi a többi államokhoz képest mindig olcsón jutottunk a fegyvertechnika legújabb vívmányaihoz. Végül a hadügyminiszter bizalmasnak nyilvánított dolgokat mondott el a delegáció tagjainak.

Az osztrák delegáció teljes ülése pénteken délelőtt 10 órakor lesz és a külügyminisztérium költségvetésével foglalkozik.

IRODALOM ES MŰVESZET.

A színház műsora:

Csütörtök: Zaza, vígjáték. Italia Vitaliani olasz színésznő és társulatának vendégjátéka.

Péntek: Fedora, dráma. Italia Vitaliani olasz színésznő és társulatának vendégjátéka.

Szombat: Stuart Mária, dráma. Italia Vitaliani olasz színésznő és társulatának vendégjátéka.

Zaza.

— Vitaliani első fölépte. —

Italia Vitaliani holnap, csütörtökön este kezdi meg vendégjátékát az aradi nyári színházban. Első szerepe a Zaza lesz, Berton és Simon nagyhirű hatásos vígjátéka, melynek szövegét ebből az alkalomból az alábbiakban ismertetjük:

I. felvonás. Zaza énekesnő jó, kedves, regényes nő és egy világi énekes kávéháznak a csillaga. Minden kicsinyességtől ment. Zaza egy sereg imádónak tapsait élvezi, melyek iránt azonban egész közömbös marad. Csak egyet szeret, Dufresne Albertet, ki viszont az ő szerelme iránt közömbös; pedig ha ő engedne, Zaza felajánlana magát. A felvonás végén hatalmába keríti őt azon gyermek szenvedéle, ki tőle szerelmet kér, aki nem ismeri azonban az igazi szerelmet, mert az anyja felügyelete alatt élt.

II. felvonás. A szerelem azonban belopódzott Zaza szívébe, lelkébe. Nem érti, hogy lehet ennyire szeretni. Ez a szerelem annyira elfogta, hogy teljesen megfeledkezik mindenről Albert miatt, de régi társa Cascard, hogy őt megmentse és hogy ezen szerelmet tőle elűzze, értésére adja, hogy meny nyire hibázott azzal, hogy egy nős embert szeret. De Zaza nem hiszi, hogy Albertnek felesége van, hanem azt hiszi, hogy csak régi szeretője lesz, miért is elhatározza, hogy Párisba megy a viszony megszakítása végett.

III. felvonás. Zaza egy barátnőjének társaságában Párisba érkezik és Dufresne házába megy. Megdöbben a házban levő rend és tisztaság láttára, egyben pedig arról győződik meg, hogy az a nő,

kivel kedvese él, nem lehet más, mint annak neje. De közönséges lelkével azt hiszi, hogy neki joga van Albertet kényszeríteni felesége elhagyására, mert ő jobban szereti őt, mint a felesége. Bejön egy kedves gyermek: Dufresne Totó nevű leánya, ki a két nőt arról értesíti, hogy a mama nincs itthon, de nemsokára megjön. A gyermek látására, Zaza felismeri valódi helyzetét és elutazik Párisból, szívében azonban megesküszik, hogy elhagyja Albertet, akár élete árán is, mert nem akarja elrabolni őt családjától, de különösen Totótól.

IV. felvonás. Zaza a látottak és hallottak hatása alatt tele fájdalommal érkezett vissza haza, édesanyja és Cascard azt ajánlják neki, hogy ne lássa viszont többé Dufresne-t, de ő látni akarja őt még utoljára. Megérkezik Albert és ő még inkább szerelmes belé, mint ezelőtt, Albert pedig értesíti őt, hogy kénytelen Amerikába utazni, de hat hó múlva vissza fog térni. Ő figyelmezteti, hogy szükségtelen a hazudozás, mert megtudta Totótól a saját házában, hogy örökre elutaznak. Dufresne irtózik a gondolatától is, hogy gyermeke összeköttetésbe jött a kedvesével, egy meggondolatlan pillanatban majdnem rá támad Zazára, mert azt hiszi, hogy ez elárulta az ő házában a köztük levő viszonyt és hogy ezzel feldulta a ház békességét és szitkozódva távozik kedvesének házából. De Zaza biztosítja őt arról, hogy semmit sem mondott és így bátran haza mehet, mert felesége éppenséggel nem sejt semmit, de ő tudja már, hogy Dufresne nem szereti őt többé. Hogy ennek még látszata se legyen, Zazához közeledik, ki azonban őt elutasítja.

V. felvonás. Zaza divatos énekesnővé fejlődött, a napi sikerek elfeledteték vele a szerelem illúzióit, és teljesen a művészetre adta magát. Albert három évvel később visszatér Franciaországba és arról értesül, hogy Zaza a diplomata-kávészállaga, Ertesült továbbá sikereiről és egy este megvárja őt a színház kapujánál és akkor találkozik vele, a midőn kocsijába akart beszállni. Dufresne emlékezett őt az édes szerelemre és megértette vele, hogy visszatérhetnek a szerelmeskedéshez, de ő ezuttal bár gyengéden, visszautasítja a felajánlott szerelmet, amelyet egyidőben oly erősen, sőt nagyon is érzett iránta. Még most is ép úgy szeretlek, mondja, de nincs erőm azt elszenvedni, a mit már elszenvedtem. Nem gyűlöllek; ne gyűlölj te se; Isten veled szeresd családodat és hagyd a szerelemet, a mely már úgy is elmúlt...

* **Az olasz szintársulat vendégjátéka.** Italia Vitaliani, a nagy olasz művész, 25 tagból álló szintársulataival holnap, csütörtökön játszik először az aradi nyári színházban. Az olaszok első fellépte a Zaza színműben lesz, a melyet tegnap Szegeden mutattak be. Egyik ottani lap az előadásról így ír:

Ezeket az olasz színészeket mindenkinek meg kellene nézni, hogy élvezhessék a t, amit a szereplők a színjátszásban nyújtanak. Ez a való művészet, sőt ennél is több: maga az élet, többféle változataiban. Az előadásukból nem érzik ki, hogy az játék, hanem az, hogy amit látunk, az valóság, az életnek egyik-másik epizódja. Semmi teatrális vonás a játékban, sem a beszédben. A társulat nem foglal magában kiváló művészeket, de az összjáték, amit produkálnak művészi mégis, mert egyöntetű, mert mindenik szereplő, miután hisz a foglalkozásában, a lelkét, szívének minden érzését bele viszi a játékba. A társaság Berton és Simon színművét: *Zazát* játszotta, a címszerepben, Italia Vitalianival. A közönség közül a nyelvet kevesen birják és mégis megértette mindenki, ami a színpadon történt. Olyan világos volt a játék, különösen Italia Vitalianié, aki a színjátszás minden kiválóságával játszotta az orpheum pillangót, aki megtisztult a tisztá szerelem, fenséges érzésében. Zaza csábító költőiáj, megható érzelmessége, alantas képzettsége külön-külön és együttvéve előtört színdu ábrázolásában. A közönség csodás elragadtatással szemlélte a csodásan szép játékot, annak minden egyes momentumát és elragadtatásának minduntalan zajos tapsokban adott kifejezést. A művésznőnek számtalanszor kellett a kártya előtt megjelennie a többi szereplővel együtt, akik zavartalan és élvezetes összjátékot produkálnak.

Az Örökimadás Temploma.

(A király az alapkövetétele.)

— Az Aradi Közönség távirati értesülése. —

Arad, május 18.

Az Erzsébet Örökimadás Templom alapköveté ma délelőtt tették le ünnepiesen a királynak, az udvarnak, a királyi hercegeknek és hercegnőknek, a kormányoknak, főrendiháznak, képviselőháznak és a főváros küldötteinek jelenlétében a főrangú világ és a nagyközönség élénk érdeklődése mellett.

A templom Erzsébet királyné emlékére épül, szinte kiengesztelésére a példátlan gaztettnek, amelynek a koronás asszony áldozata lett; az örökimadásról pedig azért nevezték el, mert benne a többi templomtól eltérőleg éjjelnappal van közimádatra kitéve az oltári szentség, amely tudvalevőleg középpontja az istentiszteletnek. A templom az Üllői ut 75. számú telken épül s közadakozásból eddig csaknem egy millió koronát gyűjtöttek rá s még félmillió koronára van szükség, hogy a templom teljesen elkészülhessen.

Már korán reggel óriási közönség tolongott az ünnepély színhelyén. A díszes hölgyközönség ezerszínű tavaszi toalettjei, a meghívott előkelőségek díszmagyarjai, a tábornoki és tisztikar csillogó egyenruhái káprázatosan tarka képet nyújtottak. Nyüzsgött, kavardott az egész tömeg addig, míg fel nem tűntek a királynak és kíséretének kocsijai.

Pont tíz óra volt, amikor ő felsége az ünnepély színhelyére ért. Vele jöttek: *Frigyes, József, Ferenc Szalvátor és József Agost* királyi hercegek, *Isabella, Klotild, Mária Valéria és Mária Jozefa* királyi hercegnők és a kíséret tagjai.

Ő felségét a bejárónál a papság nevében *Samassa József* egri érsek, a hölgy-bizottság nevében örgróf *Pallavicini* Edéné, az építő-bizottság nevében pedig gróf *Zichy János* fogadta, akinek az üdvözlő szavaira a király a következő beszéddel válaszolt:

„Igen szívesen jelentem meg felejtethlen hitvesem, Erzsébet királyné emlékének szentelt ezen örökimadási templom alapkövetéle ünnepélyén és már ezen alkalommal köszönetet mondok mindazoknak, akik lankezetlan buzgalommal fáradoztak és akik nagylelkű adományaik által lehetővé tették, hogy magyar székesfővárosomban az Isten dicsőségére és a hűvek lelki javára egy újabb díszes egyház épüljön.

Az ég áldása kísérje mindvégig ezen építkezést!”

A viharos éljenzés lecsillapulása után, a mely a beszéd után felhangzott, ő Felsőge az udvari sátorba ment.

Itt *Samassa* egri érsek hosszú beszédet mondott, amely után megkezdődött a szentmise, amely alatt az operai énekkar énekel.

A mise után a király ezüst kalapáccsal háromszor, a királyi hercegek és hercegnők, a főrendiház és képviselőház küldöttei és végül *Márkus József* főpolgármester egyszer ráütöttek az alapkőre, amelybe aztán elhelyezték a következő okmányt:

A teljes Szentháromság nevében, Amen.

Az üdvösségnek egyezerkilencszáznegyedik esztendejében május hó 18-án, a boldogságos szűz Mária, Magyarország Nagyasználja szep-lőtelen fogadtatása nitagazatának ünnepélyes kihirdetése ötven éves jubileuma esztendejében, a szentháromságu egy Isten dicsőségére, a szentségi Ur Jézus örök imáadására, Istenben boldogult Erzsébet királyné, a magyar nemzet anyja emlékére tette le dr. *Samassa József* egri érsek az

„Erzsébet örökimádási templom“

ezen alaptővét, amikor X. Pius pápasága első esztendejében kormányozta az egyházat, I. Ferenc József apostoli királyunk uralkodásának ötvenhatodik esztendejét töltötte, Vaszary Ferenc Kolos bíboros hercegprimás igazgatta az esztergomi főegyházmegyét, néhai gróf Cziráky Jánosné és Almásy Mária a budapesti Angol-kisasszonyok főnöknője kezdeményezésére, Pallavicini Majláth örgrófné, gróf Wenckheim Frigyesné, gróf Zichy Nándor, Zichy János, Kanter Károly királyi várpalotai apátplébános és dr. Glattfelder Gyula fővezetése mellett, Aigner Sándor műépítész tervezete szerint, ő felsége az apostoli király, a királyi ház több fenséges tagjának, a méltóságos püspöki kar, a magyar királyi kormány, a főrendiház, a képviselőház s a székesfőváros előjáróságának számos tagja és a hívők nagy seregének jelenlétében. Hirdesse ez a templom Isten dicsőségét, boldogult Erzsébet királyné emlékét s áraszon belőle a szentségi Jézus nemzetünkre bőségesen az ő kegyelmét.

Kelt Budapesten, 1904. május 18 án.

Ferenc József, Vaszary Kolos bíboros-érsek, dr. Samassa József egri érsek, Szmracsányi Pál nagyváradai püspök, Almásy Mária főnökné, örgróf Pallavicini Edéné, Majláth Etelka, gróf Wenckheim Frigyesné, született Wenckheim Krisztina, gróf Zichy János, Kanter Károly, dr. Glattfelder Gyula, Aigner Sándor műépítész.

A király azután hosszabb cerclet tartott. Az ünnepély fél tizenkét órakor ért véget.

Az ünnepély közben izgalmat keltő, sánalatos esemény történt. Samassa egri érsek beszéde alatt, a nagy hőségben és tömegben az öreg Boltizár József, esztergomi főszentelt püspök hirtelen a fejéhez kapott és elájult. A gyorsan segítségére sietett rendőr-orvos és egy pap kivitték a tömegből az építési irodába, ahol csakhamar jobban lett. Majd kocsira tették és a Royal szállóban levő lakására vitték. A királyt rendkívül meghatotta az eset s a nap folyamán több ízben jelentést tett magának a beteg főpásztor állapotáról. A püspökök egyébként az ájuláson kívül semmi komolyabb baja nem történt.

Az ünnepély alatt sok férfi és nő elájult, s a mentőknek gyakran kellett segítségül sietni.

Az orosz-japán háború.

(Fontos események küszöbén.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, május 18.

A japán hadsereg folytatja diadalmas előrenyomulását, az oroszok pedig, a kik támadó hadjáratot indítottak Japán ellen, végleg a defenziva területére léptek. Napnap után kisebb-nagyobb ütközetekben futamítják meg a vakmerőségükben csodálatosan hősi és kiváló katonai képzettségű japánok az oroszokat, s nincs nap, mikor a cseresznyevirág országának fiai újabb és újabb térfoglalás révén ne halatnának magukról. Ma például, a mi a nap főeseménye, elfoglalták Dalnit és Kaicsut.

Maga a japán előrenyomulás a gyorsaság dacára is oly óvatos és olyan szövevényes haditerveken épül, hogy a jelentésekből csupán találgatni lehet az elkövetkezendőket. Mivel pedig a japán főszereg két igen fontos stratégiai állomást akar jelenleg megkerülni, minden valószínűség szerint e napokban újabb nagy szárazföldi ütközet lesz, Annyi azonban bizonyos, hogy a háború nagy események küszöbén áll, a

melyek esetleg hivatva lesznek végleg eldönteni, hogy életképes-e egyáltalában Mandzsuriában az oroszuralom? De azért a japánok valószínűleg nem fognak beleugrani abba a nagyon is átlátszó orosz csapdába, hogy tulságosan messze üldözzék a parttól az orosz sereget és maguk kelepcébe essenek.

Mai távirataink a következők:

Odessa, május 18. Az orosz önkéntes hajóhad Mandzur nevű oceáni ágyunaszádjának és Jekaterinoszlav nevű gőzösének 380 főnyi tisztikara, legénysége és utasai, kiket a japánok elfogtak, később azonban szabadon bocsátottak, a Roszija gőzösdön elhagyták Port Szaidon és május 22-ére várják megérkezésüket.

Pétervár, május 18. A mandsucrszági hadsereg számára szibériai léghajózó századot állítanak össze.

Kronstadt, május 18. Az orosz távirati ügynökség azt a helyreigazító jelentést küldi, hogy a tegnapelőtt letartóztatott négy személyt mind a Camross nevű angol gőzösdön fogták el. A német gőzösdön nem történt letartóztatás.

Pétervár, május 18. Az orosz távirati ügynökség jelenti Kharbinból tegnapi: Egy kharbini lapnak azt jelenti, hogy e hó 12 én több száz kunguz közeledett Jontuj-állomáshoz és a városra lövöldöztek. Az ott lévő lövészsorozat puskatüzzel fogadta őket és elűzte. A közben megérkezett határőrcsapatok üldözték a menekülőket és 50 kunguzt megöltek. Sziuncsen vasuti állomást elzárták. Hozzá szerint Kaicsu ál-

oroszok vereségével és a városból kiűzetésével végződött.

Szentpétervár, május 18. Szassulics tábornokot, aki a szibériai hadsereg második hadosztályának vezetője volt, a cár visszahívta, s helyébe Keyller gróftot nevezte ki.

Az aradi kamara Chorinhoz.

(Egy üdvözlés története.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 18.

Hirt adtunk arról a lelkes, nagy fel-tűnést keltett beszédről, a melyet Chorin Ferenc dr. főrendiházi tag, mint a magyar gyáriparosok országos szövetségének elnöke mondott Zágrábban, a horvát-szlavon ipari szövetség alakuló gyűlésén. A beszéd hadat üzen az osztrák iparnak, s az önálló vámterület mellett foglal állást.

Ezért a beszédért ma az aradi kereskedelmi és iparkamara, amely tudvalevően több ízben tört lándzsát az önálló vámterület mellett, lelkes hangu üdvözlő táviratot intézett Chorinhoz.

A távirat szövege a következő:

Chorin Ferenc dr. főrendiházi t-q urnak
Budapest.

Örömmel és lelkesedéssel olvastuk Méltóságodnak a horvát-szlavon országos ipari szövetség alakuló gyűlésén tartott beszédét. Magunkévá tesszük az abban foglalt színarany igazságokat és bizalommal tölt el bennünket iparunk jövője iránt az az akció, a mely tekintélyes, hivatott oldalról hadat üzen a vámközösségnek. Üdvözljük Méltóságodat ez alkalomból és munkájához kitartást, törekvéseihez mielőbbi sikert kívánunk.

Aradi kereskedelmi
és iparkamara elnöksége.

Ennek az üdvözlésnek vannak érdekes vonatkozásai és előzményei.

Két év előtt, a debreceni kereskedelmi és iparkamara székházának felavatása alkalmával az ország kamaráinak elnökei és titkárai szokott évi gyűlésüket tartották. A gyűlésnek ezuttal azért volt nagyobb jelentősége, mert a kamarák ez alkalommal akartak állást foglalni az ország közgazdasági programja: a vámterület dolgában. Ez időben történt, hogy a budapesti kereskedelmi és iparkamara nem akart az önálló vámterület mellett határozni. A kamarai titkárok kongresszusa ennek a határozatnak akarta megadni a feleletet.

A debreceni gyűlésen megjelent összes kamarai titkárok kimondták, hogy az önálló vámterület létesítését óhajtják. Még a budapesti kamara titkára is e mellett állott föl. Csupán egy kamara képviselője nem járult hozzá. A zágrábi kereskedelmi és iparkamara titkára kivonult a határozathozatal elől, e szavakkal:

— Das wäre ein Selbstmord für uns!

A többiek ezt nagy megütközéssel fogadták, s a kassai kamara titkára oda is szólt neki, hogy azoknak nem ártana öngyilkosnak lenni, a kik így gondolkodnak...

Az aradi kamara vezetői, a kiknek ez a jelenet élénk emlékezetében van, most, hogy Chorin Ferenc Zágrábban kibontotta az önálló vámterület lobogóját, lelkesedésüket üdvözlő táviratba foglalva juttatták tudomására a magyar gyárosok vezetőjének.

TANÜGY.

(—) A makói gimnázium igazgatója. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király *Madesar Gusztáv* makói állami főgymnasiunai rendes tanárt, a VIII. fizetési osztály 2-ik fokozatába, az említett középiskola igazgatójává nevezte ki.

(—) Tanítói kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter *Zimmer Márton* okleveles tanítót a *simonyifalvai* állami elemi iskolához rendes tanítónak kinevezte.

A politika eseményei.

(Szünet után, szünet előtt.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, május 18.

(A parlament munkarendje.) A képviselőház holnap újra összeül. A napirendnek voltaképpen való tárgya: A *beruházási törvényjavaslat*. Tekintve azt, hogy a Kossuth-párt a javaslatra nézve tegnap tartott értekezletén azt határozta, hogy elfogadja, a Ház a javaslatot egy-két ülés lefolyása alatt elintézi. A jövő héten szünetel a Ház, mert a delegációk megkezdik plenáris tárgyalásukat, a bizottságok azonban működni fognak, hogy a költségvetést előkészítsék. Rendszeres munkára *junius elejével* ül össze a Ház. Mindenekelőtt a *kereskedelmi szerződések* dolga kerül szóba; a felhatalmazás arra, hogy *Német és Olaszországgal* a kereskedelmi szerződésekre nézve érdemleges tárgyalásokba bocsájtkozhassunk. És csak ezután kerülne sor a *költségvetésre*, ezt azonban a *civillista felemelésére* vonatkozó törvényjavaslat tárgyalása előzi majd meg. A függetlenségi párt ennél a tételnél heves vitára, támadásra készül, de végretekig a vitát nem huzhatja, mert nem okozhatja, hogy az ország exlex-állapotba kerüljön ismét. Az indemnitás ugyanis *junius végén* lejár, tekintve pedig, hogy a kormányelnök az egy hónapi időt elegendőnek véli a rendes költségvetés lefolyására, újabb indemnitást nem kér. És maga az ellenzék sem menne többé bele abba, hogy az országot ismét exlexbe kergesse, okolván a multakon, a melyek kárát csak most érezzük.

(Tisza a civillista felemeléséről.) A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délben *Falk Miksa* elnöklésével tartott ülésén kezdte meg az 1904. évi állami költségvetés tárgyalását, a melynek során *Tisza István* gróf minisztereinek hosszasan nyilatkozott az *udvartartási költségek* felemeléséről. A tárgyaláson sorra vették a költségvetés egyes tételeit, s az udvartartás tételénél *Komjáthy Béla* s az ellenzéki képviselők többi tagjai kijelentették, hogy azt nem fogadják el s az ellen küzdeni fognak.

Tisza gróf erre bővebben kifejtette, hogy a civillista felemelésére *nem a fényűzés miatt van szükség*, hanem azért, mert egy krónikus deficitet kell megszüntetni, melyet eddig bizonyos vagyonrészek föláldozásával fedeztek. A magyar nemzet nem nézheti tovább, hogy az *udvartartás költségeit* ő felsége vagyonából fedezzék.

A bizottság több tételt, köztük a civillista tételét is, megszavazta. A pénzügyi bizottság a költségvetés tárgyalását pünkösöd után fogja folytatni.

(A függetlenségi párt értekezlete.) A függetlenségi párt egyébként ma este is értekezletet tartott; amelyen főként a katonai többkövetelések kérdésével foglalkozott és megbizta *Rátkay Lászlót*, hogy a Ház holnapi ülésén emiatt szólaljon fel. *Thaly* Kálmánt azzal bizták meg, hogy a külügyminiszternek *Törökországgal* szemben használt illetlen hangja miatt szólaljon fel, mert ez a hang joggal azt a hitet kelti, hogy a monarchia külpolitikája *szaloniki elfoglalását* célozza, ami pedig egyáltalán nem áll érdekünkben.

SPORT.

(=) Birkózó versenyek. A jelenleg Aradon időző cirkuszban május hó 19 én érdekes birkózó-versenyek kezdődnek meg, melyek körülbelül nyolc-tíz napig fognak eltartani. A birkózóversenyen előkelő nevű hivatásos birkózók vesznek részt, a magyar birkózó mesterek legelsől és az idegen országbeliek közül is igen jönevű emberek. Az eddigi megállapodások szerint a versenyben a következők vesznek részt: *Waldapfel* Emil 29 éves aradi születésű, *Albinov* Gyula 23 éves budapesti születésű, *Sándorffy* M. 29 éves turócszentmártoni születésű, *Ottin*ger György 28 éves stuttgarti születésű, *Küselbach* Rudolf 85 éves dalmáciai, *Robinson* M. 88 éves pozsonyi és *Györgyován* Vazul 84 éves románai születésű birkózók. A zsüri tagjai a következők: *Istváry* Géza, elnök *Wladimir* J. bíró, *Székely* Károly jegyző, *Lamzer* János, *Visy* Ferenc, *Molitorisz* Gusztáv, *Odry* Zoltán, *Láncz* Oszkár és *Vitkay* György.

Az árvaház háziipari kiállítása.

(A miniszter az aradi árvaházban.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 18.

Pünkösöd vasárnapjának délelőttjén az árvák házában ünnepség lesz. A sok apróbb nagyobb gyerek büszkeségtől dobogó szívvel fogja nézni, amint a közönség az ő kezük munkájában gyönyörködik. Az aradvárosi árvaház igazgatója ugyanis háziipari kiállítást rendezett azokból a munkákból, amelyeket az árvák az ő felügyelete alatt készítettek, és ezt a kiállítást vasárnap délelőtt nyitják meg a közönség előtt.

Az árvaház igazgatóválasztmánya kérvényt intézett *Berzeviczy* Albert vallás és közoktatásügyi miniszterhez, aki mint a pünkösdi torna-versenyek gondnoka, legkésőbb vasárnap Aradra érkezik, — kérve, hogy az árvák háziipari kiállítását tekintse meg, és győződjék meg személyesen arról, minő szakismerettel, buzgalommal és lelkiismeretességgel képezi ki a város árváit használható, kifinomult izlésű iparosoknak. Ennek folytán a miniszter *minden valószínűség szerint megis fog jelenni* a kiállításon és megtekintti az árvák ügyességének bizonyítékait.

A kiállítást, amely a legrövidebb dolgoktól a legraffináltabb, szinte iparművészi értékű tárgyakig ezerféle változatát mutatja az izlésnek és ügyességnek, most rendezti össze *Balázs* Ferenc igazgató. A rendezést holnap fejezik be. Az árvaház egyik földszinti termében, melynek falai nemzetiszínű szövettel vannak bevonva, nyílik meg vasárnap a kiállítás, amely különösen paedagogiai szempontból igen érdekes lesz, amennyiben a szemléltető oktatás számára készült tárgyakat is nagy mérvben fog bemutatni. Ugy a paedagogusokat, mint a szülőket, de még magukat a gyermekeket is erősen fogja érdekelni ez a kiállítás, amelyen például egy miniatűr *tűzokádó hegyet* lehet látni, amelyik *állandóan füstöl* és egy miniatűr geysirt, amelyik igen szépen köpi ki a vizet. Mindezt fából.

A kiállítás, amely tele lesz ilyen és hasonló érdekességekkel, minden *belépődíj nélkül* megtekinthető. Az árvaház igazgatósága pedig, amelyet épen abban az időben, mikor az erre a kiállításra szánt tárgyak készítését megkezdte, egyes oldalokról sok méltatlan támadás ért, ezzel is beigazolja, hogy az aradi árvaház olyan helyes és célszerű irányban, s olyan lelkiismeretességgel neveli a gondjaira bízott gyermekeket, hogy csakis elismeréssel adózhatunk neki.

Czeplédy Mihály meghalt.

(Az adóhivatali panamán egy embere.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 18.

A Bács-féle adóhivatali panamának lassankint befejeződnek az utójátékai is. *Bács* Nándor és *Scheinberger* Móríc már szabadon vannak *Király* Géza régóta polgári foglalkozást folytat, — állítólag korcsmáros valahol Vác körül — ilyenformán hát ami ezután történhetik velük, az már valószínűleg csak úgy éri őket, mint magunkfajta emberi lényeket s nem mint sikkasztókat, mint bűnrészeseket, vagy pláne mint fegyenceket. Viszont azonban így is érheti őket elég jelentős esemény, ami ezen emberek multjánál fogva érdekes lehet.

Igy például *Czeplédy* Mihályt is, az aradi adóhivatal volt ellenőrt, aki bűnpalástolással vádolva vett részt a Bács-féle bűnygyben, elég jelentékeny esemény érte, ugyanaz, ami *Csombor* Imrét, a posztkiszli tolvaját: *meghalt*. Nagyváradról jutott el Aradra a hír azon az uton!

hogy Czeglédy özvegye egy aradi barátnéját értesítette férje halálesetéről.

Azok előtt, akik ismerik a Bács-féle panama e szárnalmas alakját s vissza tudnak emlékezni külsejére, kinézésére majd a végtárgyalás folyama alatt tanusított viselkedésére, nem lesz meglepő ez a hír, Czeglédy már évekké a sikkasztás fölfedezése előtt betegeskedett, a tüdeje volt megtámadva s a panama leleplezésével járó izgalmak még jobban megviselték a tüdőbajos embert. Mikor börtönbe került — őt is vizsgálati fogságba helyezték — betegsége olyan vehemens erővel lépett föl, hogy a törvényszék a védő kérelmére még a tárgyalás tartama alatt feltételes és ideiglenes szabadlábra helyezte Czeglédyt.

Azokban a napokban olyan válságos volt a Czeglédy állapota, hogy közel haláláról is beszéltek. A szabadság azonban, ugylátszik, erőt adott a beteg embernek s bár néhány hónap alatt annyira, a mennyire helyreállott az egészsége, a börtönt mégis sikerült Czeglédy Mihálynak elkerülnie. Amilyen szárnalmas volt az ő részvétele a Bács Nándor manipulációiban s a milyen szárnalmas volt a viselkedése az egész bűnpör folyamán, olyan enyhe ítéletet is kapott, sőt a ráért büntetést a bíróság a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek is vette s így Czeglédy nem került vissza a börtönbe.

A bűnpör lezajlása után Czeglédy családjával együtt elköltözött Aradról s azóta nem hallatott hírt magáról. Ugy tudták Aradon, hogy a Dunántulou telepedett meg, ahol jobb módu rokonai vannak. Azóta sem lehetett azonban hallani semmit arról, hogy mi sorsra jutott a mellbeteg ember. Ugy látszik végül Nagyváradra vetette a sors, mert a halála híre onnan jött. Czeglédy Mihályt özvegye és három gyermeke siratja.

HIREK.

Bikaviadalok a fővárosban.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, május 18.

A főváros törvényhatósága mai közgyűlésén megengedte, hogy Budapesten az idegenforgalom emelésére bikaviadalok rendeztesenek. Már maga az eszme, a mikor fölmerült, nagy disputákat keltett. Az irodalom emberei közül, meg a publikum köréből sokan szólaltak föl a Spanyolországból idekészlő látványosság ellen, a melyet többnyire barbárnak és erkölcsrontónak mondtak.

Az Idegenforgalmi Vállalatnak ez iránt benyújtott kérelmét, a mint tudósítónk táviratozza, ma délután tartott közgyűlésén tárgyalta a főváros.

A bizottsági tagok egy része hevesen szolt a bikaviadalok rendezése ellen, humanitarius és közérkölciségi szempontokat hangoztatva a kérelem teljesítése ellen. Félő, mondták, hogy az ily látványosság az erkölcs és az izlés eldurvulása, a közönség elfajulására fog vezetni.

Mások annál hevesebben védelmezték a tervet, a melyben, mondták, semmi erkölcsrontó nincsen, de a főváros idegenforgalmát nagyban fogja emelni. Jellemző volt, a mikor a vita hevében valaki evvel indokolta a kérelem pártolását:

— Pukkadjon meg Bécs!

A vita vége az volt, hogy, a mint említettük a nagy többség az Idegenforgalmi Vállalat kérelmének helyet adott. Most már semmi akadály sincsen, hogy a budapesti toreadorok és picadorok konkurrenciát csináljanak a spanyoloknak.

A főváros mai közgyűlésének egyébként volt még egy nevezetes eseménye. Elfogadták azt a javaslatot, hogy a főváros kérvényt intéz a képviselőházhoz, a melyben külön magyar udvartartást kér.

— Az aradi bérmálás. Temesvárról jelentik: Desseoffy Sándor csanádi megyés püspök pünkösdi két napján Németh József fölszentelt püspökkel felváltva osztja ki a hívőknek a székesegyházban a bérmálás szentségét. Az egyházmegyében azonkívül még két helyen lesz bérmálás. Aradon 1. hó 29-én Szentháromság vasárnapján és Makón június 5. és 6-án. A két városban a bérmálást Németh Károly fölszentelt püspök végzi, a kit utjában dr. Kun László kanonok fogja kísérni.

— Banket a polgármester tiszteletére. Az Institoris Kálmán kir. tanácsos polgármester tiszteletére adandó banket rendező bizottsága most alakult meg véglegesen. A bizottság elnöke Varjassy Lajos helyettes polgármester, tagjai Berán Antal, Edvi-Ilés László, Glück Károly, Kristyórá János, Lukácsy Lajos, Tedeschi Viktor és Marosi Miklós jegyző. A banket, mint már megirtuk május hó 28-án lesz este lesz a Fehér Kereszt nagytermében. Egy teríték ára 5 korona.

— Aradmegye és a beruházási javaslat. Fővárosi tudósítónk táviratozza: Az országgyűlési szabadelvű párt ma este tartott értekezletén foglalkozott a beruházási javaslattal. A megindult vita során Bánhidy Antal báró fölhitva a kormány figyelmét Aradvármegyére. Felemlítette, hogy Aradmegyében csak nyolc százalék az utadó, de ennek az az oka, hogy a Krivány síkkasztás fedezésére két százalékos pótdát visel a lakosság. Kérte, hogy a beruházási programm terhére Aradmegyében nagyobb utépítések foganatosittassanak. Bornemisza báró Sárosmegyére hívta föl a kormány jóakarátát; Weiss Berthold a vasművekre fölvetett tizennégy milliónyi összeget keveselte. Melecs Dani pedig a Morva-szabályozásról szolt. Lukács László pénzügyminiszter és Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter megnyugtató válasza után a párt a beruházási javaslatot elfogadta.

— A hollandi vasuti sztrájk eredménye. Most, a mikor a mi vasutasaink sztrájkja még élénk emlékezetben van, kettős érdekességű a távirat, a mely Amszterdamból érkezik. A tavalyi hollandi vasuti sztrájk után a kormány bizottságot küldött ki, hogy az a sztrájk okait vizsgálja meg. A bizottság csak tegnap tehette meg jelentését, mert egy teljes esztendeig tartott, a mig az összes panaszokat áttanulmányozták. A kormány e bizottság előterjesztésére az elbocsátott vasuti hivatalnokok nagy részét visszafogadta a szolgálatba, s az altsztek és munkások nagy részének fizetését fölemelte.

— A budapesti lovasünnep. Budapesti tudósítónk telegrafálja: A budapesti Tattersál külső kerepesi-uti pályáján ma rendezte az urlovasok szövetsége lovas ünnepélyét, amelyre a király is kilátásba helyezte megjelenését. Az ünnepen a kormány több tagja, valamint a tábornoki kar, és az arisztokrácia teljes számban megjelentek. Az ünnepély kezdete előtt azonban a kabinetiroda jelentette telefonon, hogy a királyt az Örökimádás templomának délelőtti alapkövetéti ünnepe ugy megviselte, hogy nem jelenhet meg. Az udvari páholyban Frigyes főherceg, József főherceg, Frigyes Agost főherceg, Lipót Szalvátor főherceg, továbbá Leabella, Klotild, Mária Jozefa, Augustia, Eszebet Henrietta és Henrietta főhercegnők ültek.

A díjlovaglásban a király díjáért és a földmívelési miniszter 2500 koronás díjáért 48 lovas ült nyeregbe, kik közül Wrabetsz Hubert, a 13-ik uhlánus ezred főhadnagya vitte el az első díjat.

— Utcái felségfolyamodvány. Fővárosi tudósítónk táviratozza: Ma délben, a mikor a király fogatán az Örökimádás Temploma alapkövetéteiről visszatért, az üllői-uton egy ember hirtelen a koesi elé iramodott és egy kérvényt dobott a király lábaihoz. Az illető Gyurisits Márton gazdatiszt, aki azelőtt a pestmegyel Bián volt postamester, de állását elvesztette. A királyhoz intézett megható kérvényben az iránt esedezik, hogy helyezték vissza állásába.

— A hercegprimás nyaralása. Vaszary Kolos bibiros hercegprimás ma reggel nyolc órakor, a mint lapunknak táviratozzák, B rgtis Márk pápai kamarás, szertartásmester, dr. Jordán Iósvos és egy ápolónő kíséretében rendes nyári tartózkodási helyére, Balatonfüredre utazott. Az agg főpap előreláthatólag az egész nyarat a fürdőhelyen fogja tölteni s augusztus közepén jön ismét vissza a fővárosba.

— Merénylet az orosz cár ellen. Boroszlóból jelentik, hogy a Breslauer Zeitung mai száma a következő szenzációs hírt hozza: Pétervárról érkezett távirat szerint e hó másodikán a nagy tavaszi szemle alkalmával egy Mereskovszki Zsófia nevű leány, Mereskovszki egyetemi tanár, titkos tanácsos, Oroszország leghiresebb elmegyógyászának gyermeke, közvetlenül a cár szomszédságában levő páholyban ült. A leány oly izgatottan viselkedett, hogy a rendőrhivatalnokoknak is feltűnt, kik rosszat gyanítva, letartóztatták. A leánynál tényleg egy jól konstruált, igen veszedelmes bombát találtak, Mereskovszki Zsófia kihallgatásakor azt vallotta, hogy a nihilisták őt szemelték ki a cár elpusztítására.

— Sikkasztás a sasvári uradalomban. Nyitarról táviratozzák: Kaiser Ernő, a sasvári cs. és kir. uradalom föltisztviselője és pénztárosa, az ottani kaszinó elnöke, az uradalom terhére elkövetett nagy sikkasztás után családjával együtt megszökött. A sikkasztást a központi kiküldött fedezte fel, mire Kaisert állásából fölfüggesztették. A megszökött körözését elrendelték és lakását zár alá helyezték. A sasvári takarékpénztár is erősen érdekelve van. Sasvárra Bécsből egy magasabb rangú tisztviselő érkezett, ki a sikkasztott összeg nagyságára nézve megindította a vizsgálatot. Kaiser vezető szerepet vitt Sasvár társadalmi életében.

— Aradiak az országos kereskedői gyűlésen. Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülésnek pünkösdi első napján, Budapesten tartandó közgyűlésén való részvételre az aradi kerület tagjai közül eddig a következő jelentkeztek: Tedeschi Viktor ügyvezető-elnök, ifj. Neuman Adolf, társelnök, Éles Armin alelnök, Adler Andor, Braun Mór, Berta tertvérek, Funkelstein József, Goldschmidt Sándor, Hartmann Samu, Hegyi Albert, Pollák Sándor, Weinberger János, Weisz Dávid, Weisz Sándor, stb.; a vidékről: a kisje-női egyesület képviselőjében dr. Glück Géza titkár, a pankotai egyesület képviselőjében Gombos Antal titkár, továbbá Weisz testvérek, Petrosény, Grünberger Mór, Kevermes, Steiner Miksa, Szapáryliget és mások. Az O. M. K. E. aradi gócpontjának vezetősége fölhitva azokat, a kik a föntiekén kívül a közgyűlésen részt óhajtanak venni, hogy a kedvezményes vasuti jegyre jogosító igazolványért sziveskedjenek mielőbb a kerület titkárnál, az Aradi Kereskedők Köre irodájában jelentkezni. A jelentkezettek legnagyobb része egy csoportban, a szombat délután induló gyorsvonattal utazik el Budapestre.

— Pör a pánszláv képviselő ellen. Nyitarról táviratozzák: Nyitramegye ma tartott közigazgatási bizottsági ülésén Kostyál Miklós főjegyző

jelentést tett Veszelszky Ferenc szenici képviselőnek Szabó Lajos főszolgabíró ellen tett beadványáról. Veszelszky egy, a kormányhoz intézett beadványában Nyitra megye közigazgatási viszonyainak jellemzéseül csatolta egy Dojosi szenici járásbeli lakos nyilatkozatát, mely szerint az ottani jegyző azt állította, hogy a főbíró és járási közgyámot egy katonai okmány kiadása fejében 800 koronával megvesztegette. A főjegyző vizsgálatot tartott, melyből Szabó teljes ártatlansága derült ki. Most a bizottság felhatalmazta a kir. ügyészt, hogy hatóság megrágalmazása miatt indítson pert Veszelszky ellen.

— **Halálozások.** Kurtucz Aurél joghallgató, dr. Kurtucz Valéria orvosnő húsvétra 24 éves korában Gyulán meghalt.

Mocsányi Viktor, Mocsanyi Sándor kápolnási nagybirtokos fivére hosszas betegség után meghalt. Szombaton, e hó 11-én temetik el a fényi családi sírboltba.

— **Anyakönyvvezetői kinevezés.** A belügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök Arad vármegyében a Taueri anyakönyvi körjegyzőt Popeszku Romulus Agoston helyettes körjegyzőt anyakönyvvezetővé nevezte ki és őt a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel is megbízta.

— **Felügyelő bizottsági ülés.** Az aradvárosi felsőkereskedelmi iskola felügyelő bizottsága holnap délután 4 órakor a városháza kistermben ülést tart.

— **Csombor Imre temetése.** A budapesti lapok mai számai megírják, hogy Csombor Imre, a hírhedt postarabló, aki 1884. január havában nem kevesebbet, mint félmillió koronát emelt el a budapesti főposta pénztárából, meghalt. — Egy újságíró ma látogatást tett a postásikasztó Viola utca 8. számú házában, a melynek egy földszinti szobájában fekszik ravatalon Csombor Imre. A lakás ajtaja, hol Csombor lakik, be volt zárva. Csomborral közös háztartásban élő Zsengeller Zsuzsana ugyanis az anyakönyvi hivatalnál járt a délelőtt folyamán, hogy a halottbejelentést elintézzék. S így tűnt ki, mennyire el van hagyatva Csombor Imre. Senki, aki ébren virasztana koporsója mellett. Az az egyedüli, elhagyatottság valósággal megdőbbentő volt. Az udvar a ház környéke mind olyan csendes, mintha kihalt volna, vagy mintha ragályos beteg feküdnék a Csomborék lakásán. A Zsengeller Zsuzsa mosdóintézetéhez (abban a házában van) kellett fordulnia az újságírónak, hogy a vezetés halottat megláthassa. Felpuffadt arccal, kemény, dacos vonásokkal fekszik koporsóban a vakmerő tolvaj, aki annak idején az egész világot bámulatba ejtette. Gyermekkei nincsenek Csombornak, testvérei és rokonai azonban vannak, de ezek mindeddig nem jelentek meg a halottas házában. Ugy látszik, tökéletesen elhagyták a postarablót, a ki oly nagy szegényt hozott a családjára. Csombor már régebb idő óta betegeskedett s a halálsejtelem örökké gyötörte. Ezelőtt két héttel tüdőgyuladást kapott s ágyának feküdt. Ekkor keserű lemondással szólt a körötte szorgoskodó Zsengeller Zsuzsához:

— Már én aligha iszom soká. Érzem, hogy többé nem kelek fel az ágyból.

A nagy sikkasztót ma délután temették el, közepes érdeklődés mellett.

— **Tolvajok a földalatti villamoson.** Budapestről táviratozzák: Orley Andor, a Hazai lezármóló és takszervezet igazgatója ma reggel a földalatti villamos vasut egyik kocsiján a Városligetbe igyekezett. A Bajza utcai megállónál két új utas szállt be, akik közül az egyik Orley jobb oldalára, a másik a baloldalára ült. Orley észrevette, hogy valahányszor a kocsit egyet zökkent, a két ur a szokottnál erősebben dülöng és kinos következetességgel folyton benne fogózkodik meg. Rossz sejtelmektől gyötörve, hirtelen odakapott a nyak-kendőjéhez s mikor észrevette, hogy abból két százkilencven korona értékű tüje eltűnt, nem gondolkodott sokáig, hanem megragadta a bal szomszédjának a karját. Ez gyorsan főlismerte a fenszöglet veszélyét és sietett a tőt barátjának odacsémpészní, aki, minthogy időközben a kocsit már a végállomásra ért, el akart azul ilani. Orley kiátózására azonban utját állták,

amire elhajította a tőt. A tolvajokat bevitték a főkapitányságra, ahol a tolvaj Schwarze Béla boltiszoljának, a bűntárs pedig Keleczitsky Izidor nyomdásznak mondta magát. Előzetes leartóztatásba helyezték s holnap átkísérik őket az ügyészség fogházába.

— **Halott, aki biciklizik.** Fiuméből írják: Tegnap délután végzetes baleset történt a volozska-fiumei úton egy fiatal biciklizistával. Giupli Károly 17 éves órásság, aki a Pincherle-féle órási-üzletben volt alkalmazva, tegnap délután hajón átrándult Volozsába, hogy ottani ismerősei és barátai körében dőtse el a vasárnap délutánt. Este felé ugyancsak hajón akart visszazárni, minthogy a jegyet a visszautazásra is megváltotta. Több barátjának rábeszélésére azonban lemondott a hajón való utazásról és minthogy kedvelte a kerékpár-sportot, szívesen ráállt arra, hogy egy felajánlott biciklin térjen vissza Fiuméba. Giupli többedmagával indult utnak. A fiatal kerékpárosok vígan repültek biciklijükön és igen jó kedvük volt. Már Prelukka alatt jártak, mikor Giuplink az az ötlete támadt, hogy megmutassa a kerékpárra való rátermettségét és elengedve a kormányrudat, hátradólva hajtotta biciklijét. Egy darabig jól ment minden, de egyszerre csak megbillent a gyorsan száguldó kerékpár és a rajta ülő fiatalember lezuhant róla. Giupli nekivágódott az utmenti kocsivédő korlátrudjához és halántékon megütötte magát. De csakhamar föl tápaszkodott, miérr is társai azt hitték, hogy semmi komolyabb baja nem történt. Melléje ért egy társ, aki szólította, de nem felelt, holott a bicikli lassan tovább forgott. De néhány másodperc múltán a bicikliző lezuhant. Társai azt gondolva, hogy csak elájult, élesztgetni kezdtek. De minden táradozásuk hiábavaló volt, az orvos, kit Volozskából hoztak, nem segíthetett s csak a halált konstatalhatta. Az oly szerencsétlen véget ért fiatalember holttestét beszállították a volozskai temető halottas kamrájába, hol hét holnap temetik.

— **A magyar amerikai hajójárat.** Annak bizonyosául, hogy mennyire alaptalanok a híresztelések, amelyek szerint a fumei hajókkal utazó kivándorlók partaszállítását New-Yorkban akadályozzák, közöljük, hogy a „Slavenia” hajónak mintegy ezer utasa közül az amerikai bizottság egyetlen egyet sem utasított vissza. Valamennyien külön fizetség nélkül és akadálytalanul szálltak partra. Fiumétól legközelebb május 31-én a „Pannonia”, utána pedig, június 14-én az „Ultonia” hajó indul New-Yorkba. — A szállítási díjban két napi ingyen ellátás Fiumében és a teljes ellátás a hajón bentfoglaltatik. Ingyenes felvilágosítást ad és eljegyzéseket elfogad az „Adria” személyszállító osztálya: „Közponi Menetjegyroda” Budapestben, Vigadóter 1., amelynek távirati és levelelme: Menetjegyroda Budapest.

— **Arverés a vasuton.** Az államvasutak aradi állomására a kiválatlan árú arverését május 19-én d. e. 9 órakor tartják meg.

— **Bérmaajándék** legszebb, legizlésebb és legolecsóbb áron kapható óriási nagy választékban Weinberger Ferenc jóhírű szolid ékszerészünknél Andrássy tér, Központi szálló épület. Ugyanott egy jó házból való fiú, tanulónak felvétetik.

— **Pünkösdi a küszöbön.** A nyár legbajosabb ünnepe, a napsugárt és jókedvet bőven osztogató pünkösdtől, alig pár nap választ el bennünket. Ez a hét egyaránt mozgalmas időszak a közönségre és kereskedővilágra nézve. A vidéki publikum mint mindenben gondos — már mos. igyekszik összes ünnepi szükségletét beszerezni, nem kevésbé a helybeliek is nagy számban. Nagyüzabásu előkészületeket tett a pünkösdi szezonra, Porter Vilmos Nagy Áruháza a Szabadság téren. Nincs az a cikk, melyben hiányt szenvedne és a melyben nem találhatnók föl a legdusabb minden aprólékoságra kiterjedő választékot. Porter áruháza a Szabadság-téren pünkösdre kitűnően felszerelte raktárát, még pedig oly impozáns módon, hogy könnyedén megfeleljen bármely óriási forgalomnak is.

— **Grallert J. és fia** jó hírnevű ékszerész és órásság ajánlja rengeteg választék arany- és ezüst- és órákban bérmaajándékoknak, melyeket ez alkalommal kivételesen olcsó árakban árúsít.

— **Pöstyéni kura otthon.** Pöstyén furdó igazgatósa olyan üdvös intézkedést léptetett életbe, mely hivatva van a sok csuzellenes reklámszert csakhamar kiszorítani. Iszapját eredeti állapotban

forgalomba hozza és pedig oly módon, hogy minden iszapküdeményhez 10 üveg eredeti forrásvíz járul, amelynek segítségével egy 5 kgos láda iszappal teljes házi kura végezhető. Ezen házi kurát bárki saját otthonában kényelmesen alkalmazhatja. Hogy mennyivel nagyobb eredménye van egy ily reális gyógykezelésnek a csodaszerek felett, azt már minden orvos tudja; a nagyközönség, sajnos, csak kárán tudja meg. Az iszapnak Aradon is van raktára: G. Földes Kelemen gyógyszerárában, Deák Ferenc-utca 11—12, hol egyuttal a használatra név kimerítő utasítás nyujtatik.

— **Bérmátsái ajándékol** legalkalmasabb az állandó értékkel bíró ékszeranyag és ilyet legelőnyösebben vásárolhat Kun József ékszerüzletében Arad, Andrásy-tér, Reinhardt-palota. 1395

— **Parketta tükörfényes** lesz Vojtek és Weisz-féle parkett-viasz használatától. 1 doboz 1 korona. 44

— **A hölgyek eleganciájáról** legjobban az ékszer ipar gondoskodott, mert majdnem minden testrész díszítésére egy ékszeranyagot talált fel, mint pl. a fej ékszerrei: a koronca, a diadéma, a fülnek a fülbevalók, a nyaknak az aranygyöngyök, a mellnek a melltük, a deréknek a hosszú nőláncok és nőiőrak, a karnak a karláncok, az ujnak a gyűrök, a szemnek a szemüveg. S mindezen felsorolt ékszeranyagok a közelgő bérmára, ajándékol, a legdivatosabb, legizlésebb kivitelben, dus választékban és meglepő olcsó árak mellett beszerezhetők Farkas Streicher cégnél. Különbejárat az ékszerüzletbe Tölkői tér 1. Bejárat a zálogházba Lázár Vilmos-u.

Föllázadt vakok.

(Világtalanok haren a rendőrrel.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, május 18.

Ritka érdekességű eseményt jelentenek Nápolyból, olyant, aminőre még aligha volt eddigelő eset. A nápolyi vakok házában lakói formális lázadásban törtek ki, és heves harcot vívtak a rend helyreállítása végett kivényelt carabinieriikkal és csendőrkökkel, a melyben többen súlyos sebesüléseket szenvedtek. A ritka eset részletei a következők:

A nápolyi vakok intézete legutóbb új igazgatót kapott Scuri tanár személyében, aki az intézetben fészket ütött több visszaélésnek energikus rendszabályokkal akart véget vetni. E rendszabályokat közölte a vakokkal is, a kik minden ellenkezés nélkül tudomásul is vették az új rend beköszöntését. A következő év folyamán azonban, ugy látszik, meg gondolták a dolgot, és elhatározták, hogy elégtelenségüknek kissé tárgyosabban is kifejezést adnak. A felkelésre egyik vak adta meg a jelt azzal, hogy az udvaron levő csemetyüt megkongatta.

Ere az összes szobákban ordítva és kiabálva rohantak ki a vakok, mintegy szabálytalanul és kiváló találóképeséggel az összes ablakokat bevették. Néhányan elfoglalták azt a szobát, a melyben a telefon volt, és elvágják a drótokat; néhányan pedig a gázvezetéket próbálták szétrombolni. Az egyik rebellis „vak dühében” rávetette magát Caglione felügyelőre és súlyosan megsebesítette. Eközben a többiek az igazgatósági szobában az összes székeket és asztalokat összetörték, az egyik hivatalnok, aki épp ide szorult, ijedtében az erkélyről az udvarra ugrott.

A tombolás addig tartott, amíg karabinierek és csendőrök nem léptek közbe és tizen-nyolc lázadót letartóztattak. Ez azonban újabb zavargásokra adott alkalmat. A tizennyolc főbűnöst ugyanis a polgármester rendeletére örök időkre el kellett volna távolítani az intézetből és illetőségi helyükre toloncoltatni. Ez az intézkedés szerfölkött feldühösítette a vakokat, a kik szolidaritást vállaltak társaikkal, és midőn a polgármester rendeletét végre is akarták hajtani, a zendülés valóságossággal megdőbbentő mérveket öltött.

A vakok az intézet összes ablaktábláit és

butorait, amelyek még épek voltak, összezuzták; azután egyik terembe vonulva elzárkóztak. Néhányan az egész házat fel akarták gyújtani és már el is kezdték a szalmazsákokkal ezt a műveletet, mikor végre a karabíneriknek sikerült hozzájuk behatolni. Erre rövid időre rend lett, de midőn a karabínerik kocsikra akarták ültetni a tizenhét kitiltottat, a vakok valamennyien kirohantak szobájukból és felvették a harcot a felfegyverkezett emberekkel. Egyik csendőrnek elvették a kardját, a másiktól letépték az egyenruhát; egy harmadiknak a kezét teljesen átharapták. Valamennyi vak borzasztóan fel volt indulva; sokan sirtak és a karabínerik sajnálták őket, úgy, hogy többen közülük vonakodtak is ellenük erőiesen fellépni.

Végül az egész ügy vig befejezést nyert. A polgármester visszavonta a tizenhét lázítóra kimondott kitiltó rendeletet, aminek a vakok úgy megörültek, hogy a sapkáikat a levegőbe dobálva „Eljen a király!” kiáltásokba törtek ki. A zenéhez értők előhozták instrumentumaikat és a királyindulót, s a Garibaldi himnuszt játszották.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Igazságügyi kinevezések. A m. kir. igazságügyminiszter Györfy Mihály nagybütyki kir. járásbírói irnokot az aradi kir. járásbíróshoz helyezte át. A m. kir. igazságügyminiszter Hoffman József szabadkai kir. törvényszéki díjnokot a battonyai és Bagó Antal szegeci kir. törvényszéki díjnokot a makói kir. járásbíróshoz irnokká nevezte ki.

§ A feyenc kártérítési pör. Erdekies kártérítési pört tárgyalt most a bécsi legfőbb törvényszék. Wand István esztergályost a bíróság régebben tíz évi feyházra ítélte szándékos emberölés büntette miatt, mert feleségét, a ki csapodár asszony volt, megölte. Wand a fogságban is folytatta mesterségét, természetesen a kincstár érdekében. Munka közben megtörtént, hogy egy fadarabnak a szilánkja a Wand István szemébe hatolt és a boldogtalan ember jobb szemé világát teljesen elvesztette a sérülés következtében. A feyenc, aki ezután még fél évig volt fogva és ezt az időt is már a rabkórházban töltötte, amint kiszabadult, egykori védője, dr. Pletzer Gyula ügyvéd utján beperelte a kincstárt és jobb szeméért évi 1000 orona kártérítést követelt. A törvényszék Wandot keresetével elutasította, mert a szerencsétlenség az ő vigyázatlanságának volt a következménye. A legfőbb bíróság azonban megsemmisítette a törvényszék ítéletét és kimondotta, hogy a feyencet a munka közben ért balesetért a munkaadót, illetőleg a kincstárt kártérítési kötelezettség terheli, mert a munka, amelylyel megbízták és amelyet ő kénytelen volt teljesíteni, olyan természetű volt, hogy a legnagyobb óvatosság és elővigyázat mellett is bekövetkezhetett a sérülés. Ezért utasította is a törvényszék, hogy állapítsa meg a kártérítési összeget. A törvényszék évi négyszáz koronát ítél meg a szemért, mert ez nem tette a feyencet teljesen munkaképtelenné és most az első bíróság azt az összeget ötszáz koronára emelte fel.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

= Az aradi közúti vaspálya és téglagyár részvénytársaság forgalmi kimutatása 1904. május 1-től 15-ig. Személyszállítás 1904. május 1-től 15-ig 23491 személy, bevétel 4377 korona 80 fillér, 1903. május 1-től 15-ig 20984 személy, bevétel 3917 korona 70 fillér, 1904. január 1-től május 15-ig 164829 személy, bevétel 3257 korona 90 fillér, 1903. január 1-től május 15-ig 147587 személy, bevétel 29699 korona — fillér. Teherszállítás 1904. május 1-től 15-ig 260980 kg., bevétel 2849 korona 44 fillér, 1903. május 1-től 15-ig 2155100 kg., bevétel 2463 korona 50 fillér, 1904. január 1-től május 15-ig 17822840 kg., bevétel 20573 korona 77 fillér, 1903. január 1-től május 15-ig 17535710 kg., bevétel 20078 korona 26 fillér.

= Fizetésképtelenség. A bécsi Creditor-Verrein a következő fizetésképtelenségekről tesz jelentést: Berger Henrik, Teschen. — Nikola és Dimitrije Jarendi, bórkereskedők Nisch. — Sperringer Jakob, Békés. — Reidenfeld Jenni, S.-A. Újhely. — Zich Antal, Tischnovitz, Löwenbein Vilmos, Freistadt. — Rosenberg Adolf, Kecskemét.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, május 18.

Delitőzsde. Buzakinálat mérsékelt, a vételkedv korlátolt. Lanya irányzat mellett 25.000 métermázsza került forgalomba 10, közben 15 fillérrel olcsóbb árakon. Egyéb gabonafélék közül rozs és tengeri 5 fillérrel olcsóbb. — Időjárás meleg.

Estitőzsde. Berlin ¼, Páris 5 magasabb.

Zárulat 12 órakor:

Buza májusra	8.30—8.31
Buza októberre	8.62—8.63
Rosz októberre	6.82—6.83
Zab májusra	5.40—5.42
Zab októberre	5.68—5.69
Tengeri májusra	5.17—5.19
Tengeri júliusra	5.31—5.32
Repece augusztusra	11.10—11.20

Zárulat 5 órakor:

Buza májusra	8.25—8.26
Buza októberre	8.49—8.50
Rosz októberre	6.76—6.77
Zab májusra	5.40—5.42
Zab októberre	5.64—5.65
Tengeri májusra	5.13—5.14
Tengeri júliusra	5.25—5.26
Repece augusztusra	11.10—11.20

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	638.50
Magyar hitelrészvény	750.25
Leszámitóbank részvény	450.30
Rima-Murányi vasmű részvény	488.50
Osztrák-magyar államvasúti részvény	637.25
Közúti vasút	574.50
Városi villamos vasút részvény	329.50

Vasúti közlekedés.

— Érvényes 1904. évi május hó 1-től. —

ARADROL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.25	Gyorsvonat délelőtt 12.12
Gyorsvonat délután 4.16	Személyvonat d. u. 3.29
Személysz. tv. d. u. 4.51	Gyorsvonat este 7.04
Személyvonat este 9.30	Szv. Szolnokról este 9.—
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.25	Soborsinról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.22	Gyorsvonat reggel 8.08
Soborsinról délután 2.04	Személyvonat d. e. 10.50
Személyvonat d. u. 4.02	Radnáról délután 2.36
Radnáról délután 6.35	Gyorsvonat délután 4.01
Gyorsvonat este 7.11	Radnáról vas. és ün. e. 8.07
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.15	Vegyesvonat d. e. 10.40
Személyvonat d. e. 12.17	Személyvonat d. u. 3.42
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.59
Szeged felé:	Szeged felől:
Személyvonat reggel 4.50	Személyvonat reggel 8.35
Vegyesvonat reggel 7.10	Vegyesvonat este 6.59
Személyvonat d. u. 4.06	Személyvonat éjjel 10.33
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Gurahoncra sv. reg. 8.03
Vegyesvonat d. u. 12.27	Vegyesvonat délelőtt 11.—
Gurahoncra sv. d. u. 4.25	Személyvonat este 6.49

Motormenetek

Arad—Ul-Szt.-Anna—Kétegyháza között.

Kétegyháza felé reg. 6.10	Kétegyháza felől d. e. 12.—
Kétegyháza felé d. u. 12.01	Kétegyháza felől este 6.03

CSARNOK.

Délibáb.

Írta: Tutsekné-Berheft Lilly. [1]

Ragyogó napfény ömlik el a tájon, a falu apró háza a távolban fehéríenek, s az állomás emeletes épülete mögött, az országúton, könnyű hintó áll meg.

Finom, fehér por kavargó még a kerekek körül.

— Nem kástünk el! — kiáltja örömmel Rózsi, a mint a kocsirol leugrik. Látod, hiába aggdódtál, Eliz. Ott jön a vonat. Eppen jókor.

Gyors mozdulattal kapja föl lebegő, fodros, csipkés ruháját, s a váró-termen át a perronra siet.

— Örömlen hajtattunk. S ez a szerencse.

Mit go dott volna La os, ha senkit se talál itt? Kocsi se vár rá?

Rózsi nevetve nézi végig kis hu át.

— Igazán úgy beszélsz, mintha téged terhelne minden felelősség. Micsoda elbizakodottság ez kis leány? Holott az asszony én vagyok!

Asszony? Alig hinné az ember. Oly üde, bájós és ifjú. Pedig az élet egy szomorú, sötét fejezete fekszik mögötte már, s a mult ifjan, félig gyermekkorában még bus özvegyi fátályolt borított bohó, szeszélyes fejére...

Hanem itt a vonat.

Gyorsan föl pattan a waggon ajtaja, aztán csine, ügyves fiatal ember szal' le, s a mint megpillantja a hölgyeket, lekajpa fejéről puha, könnyű kalapját és örömmel siet feléjük.

— Laji, csakugyan te vagy az?

Rózsi nagy, barna szemű kerekre nyilnak. Hisz a gyerekből ember lett! Férfi.

— Anyyra megváltoztam? Bizony ti is, gyerekek!

Sorra csókolja Rózsit, Elizt.

— Hát a mama hogy van? Az édes jó Erzsi néni! Már anyyra vágyom látni őt.

— Eddig jóformán csak a képes levelezőlapjaidról ismertünk — mondja élénken Eliz.

— Mindig azt írtad, hogy eljössz, és egyszer se jöttél el.

— Csitt! Most itt van. Szemrehányásokat csinálni a legnagyobb izléstelenség, hügcscsám. Tudod-e, Laji, hogy ez a kis leány mindig rólad ábrándozott? Egy unokatestvér Pesten! Tudod-e mit jelent ez egy vidéki ártatlanság előtt? Többet minden cínnél és rangnál.

Rózsi kacag, aztán folytatja:

— Én is kíváncsi voltam rád. Akkor, — régen... gyerekek voltunk. — Arca elborul. — Akkor! Akkor még lány volt. Együtt játszottak az udvaron, együtt sétáltak a kertben. Laji vele volt mindig. És nagyon szerették egymást, és azt hitték, hogy ez mindig így lesz. Pedig akkor gyerekek voltak még és nem ismerték az életet.

S aztán elment Laji, s a lány elfeledte őt.

Menyasszony lett. S a házasság édes, misztikus boldogsága búzájos és kimondhatatlanul szomorú álmoként rebent el elő'te, hamar szétfoszlott minden varázsa az életnek: megtörte a halál. Pedig a természet örökifjú erejével most állítja csak az élet küszöbére őt, ifjan szépen, jótékony balzsamával begyógyítva a sajgó sebeket, s új reményeket, új ábrándokat oltva a szívébe. — Mint valami régen elfeledt dal, csendül fel ismét a lekében gyermekszerelemük bohó emléke.

Mintha csak álomban lett volna asszony aztán, egyetlen pillanatig és most, valami rejtélyes csoda folytán, lány lenne megint, tele édes illúziókkal.

Márton Lajos őszinte meghatottsággal olvasja le szeméből ezeket a kósza, fájó gondolatokat. Közélebb hajol hozzá.

— Rózsi! — mondja halkán. — Ne gondolj arra, a mi elmúlt. Nézd, milyen szépen, fényesen süt a nap, nyilnak a virágok s a levegő illattal van tele.

Egyetlen könnyesepp ragyog az asszony szemében. De már mosolyog is. Mintha a nagy igazság, a nap fénye, virágok nyílása elnyomna minden emléket, a mi hervadásról, pusztulásról, halálról regél. Mert tavasz van most. És nemsokára nyár lesz.

Lassan megnőnek a falu háza, a rétek, szántóföldek gyorsan illannak tova a kocsi mellett.

— Fáradt vagy, ugy-e? Talán éhes is? — kérdi Eliz. Pedig alig várom már, hogy sok, sok minden szépet mesélj a fővárosról, az emberekről, a világról!

Felragyognak a lányka szemű. Valami kimondhatatlan kíváncsiság kifejezése ül bennük. S ez a roppant érdeklődés mód nélkül mulattatja, úgy látszik, a fiut, a ki kétségbevonhatatlan főlényen mosolyog fölötté csak: minha tapasztalatok és életbölcesség dolgában végigjárta volna már a sors iskoláját.

Pedig ez a kis leány többet tud, mint ő. Mert az élet egy paránya az ő lelkében is szikrát gyújtott már. S az asszony lélek egyetlen szikrája a legtapasztaltabb férfi bölcességét is elhamvasztja bódító tűzével.

— Gyerek vagy, Eliz! — Rózsi kicsinylőn, jóakarattal néz rá.

A lány mosolyog. Nem is felel. Felhők járását, madarak röptét szemléli...

(Folytatása következik.)

NAPIREND.

Május 19. Csütörtök. Róm. kath. naptár: Ivó. — Protestáns naptár: Ivó. — Görög-keleti naptár (május 6.): Aldoó csütörtök. — A nap két 4 óra 4 perccor, nyugszik 7 óra 18 perccor.

Kölcsey-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Breklyemuseum helyisége mellett ülésterem.

Időjelzés. A központi meteorologiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Meleg, északon elvétve csapadék, zivatarok.

Május 19. Az aradvárosi felsőkereskedelmi iskola felügyelő-bizottsági ülése délután 4 órakor (Városház.)

Május 23. A borossebesi iparosifjusági-egylet tanórigalma (Vaskorona-vendéglő.)

Május 29. Az aradi és csanádi egyesült vasutak részvénytársaság közgyűlése délelőtt 11 órakor.

Június 5. Kerti ünnepély Soborszinban, este táncestély (Arany szarvas.)

IDEGENEK ARADON.

— Május 18. —

Fehér Kereszt szálloda. Beck Jenő magánzó Szeged. — Hollaky Imre birtokos Déva. — Month Fülöp utazó Bécs. — Bogoz István alezredes Gyulafehérvár. — Pollák Adolf utazó Bécs. — Mülek Lipót utazó Bécs. — Falk Nándor utazó Bécs. — Kullmann József utazó Bécs. — Grünhut Károly utazó Bécs. — Bretz Gusztáv utazó Bécs. — Hay Adolf utazó Bécs. — Bandry József dr. tanár Budapest. — Aisik Engelbert utazó Bécs. — Seidl Antal utazó Bécs. — Guttmann Henrik utazó Bécs. — Rosenblatt Emil utazó Bécs. — Havas Márton utazó Budapest. — Berger Fülöp utazó Bécs. — Hausner Frigyes utazó Bécs.

Központi szálloda. Erlib Gyula utazó Budapest. — Engelhoffer Frigyes utazó Grác. — Dénes Bernát kereskedő Budapest. — Berger Márton és leánya Tustya. — Mikes Gyula főmérnök Makó. — Heró Gyula utazó Bécs. — Ekimeier Jenő utazó Budapest. — Dénes Jakab dr. ügyvéd Battonya. — Stern Jakab és neje fakereskedő Acsova. — Löwi Miksa fakereskedő Nagyvárád. — Hoffmann Aladár utazó Budapest. — Krausz Adolf utazó Nagyvárád.

Vas szálloda. Krausz Ignác utazó Bécs. — Glück József kereskedő utazó Budapest. — Klein Zsigmond utazó Bécs. — Kratzer József utazó Bécs. — Hausenblas Robert utazó Bécs. — Grosz Mór utazó Bécs. — Kis Lajos utazó Bécs. — Ungar Mór utazó Bécs. — Demian N. bizt. titkár Kolozsvár. — Reich Mór utazó Budapest. — Grünwald Márton utazó Budapest. — Detjens Frigyes utazó Bécs. — Kohn Mór utazó Bécs. — Kerekes István birtokos Bécs. — Krausz Jónás utazó Bécs. — Montg József utazó Bécs. — Samstag Mór utazó Bécs. — Roth Lajos utazó Budapest. — Ertl József utazó Bécs. — Kicsiny Imre utazó Miskolc. — Kramer Katalin kereskedő Budapest. — Kohn Száli magánzó Bger.

Nyári színház.

Csütörtökön, 1904. évi május hó 19 én:

ITALIA VITALIANI elnáz színművész és társulatának vendégjátéka:

Zaza.

Vigjáték 5 felvonásban. Irták: Berton és Simon.

Közdete este 7 és fél órakor.

NYILTÉR.*

DR. CUKOR MIKLÓS

nőorvos.

a Kézmárszky-klinika volt gyakornoka

tisztelettel tudatja, hogy fürdőorvosi működését folyó 1904. évi május hó 18-án Franzensbadban u. ből megkezd. 1415

Franzensbad, Hotel Holzer, Kulmer-Strasse.

Leghatásosabb

arzén

és

vasas-víz

vérzegénység, női betegség, ideg-, bőrbetegségek stb. ellen. Kapható minden ásványvíz kereskedésben gyógyszerárban és drogueriában. 3495

 Kérjük a t. közönséget, egy helybeli, minden hirdetésünket utáno könyvkereskedés reklámjait czégünkével össze nem téveszteni.

Bérma ajándéknak

rendkívül alkalmas

imakönyvek

a Hock János

bérma-imakönyvei

és

Hock Imakönyve

a serdülő ifjuság részére.

Hock J. ifjusági imakönyve:

vászonnkötésben 2 kor., chagrín-börkötésben 4 kor., párnázott igen finom börkötésben 5.50 kor., 6.50 kor., 8 kor. és 10 korona.

Hock János bérma-imakönyve:

párnázott chagrín börkötésben 5.50, 6.50, 8 korona.

Hock János imakönyve felnőttek

számára börkötésben 5.50 kor., párnázott finomabb börkötésben 6, 7 és 8 kor., párnázott borjubör kötésben 12—14 kor. és 20 korona, börtokban 24 kor.-tól 30 kor.-ig.

Több mint 100

különféle bekötésben

kaphatók:

INGUSZ I. és FIA

könyv- és papirkereskedésben Aradon.

Baross-parki kioszk.

— MA —

és minden csütörtökön délután 6—8-ig

térzene

a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara által.

Esténkint

czigányzene.

Kitünő kávéházi étkek és italok, kitünő villányi borok Schaumburg Lippe herceg pincészetéből, és frissen csapolt kőbányai polgári Szent István-sör.

— Kitünő amerikai billiard óráként 36 kr. —

Számos látogatásért esedezik

Szűsz Mór,

megbíztott.

1416

A „Kristály“-viznek

minden polgár asztalán helyet kell foglalnia s így csekély haszon mellett nagy forgalomra lesz a főszuly fektetve. A „Kristály“-viz ezentul az alantli kereskedő uraknál, továbbá a fűszer- és szatócsüzleteknél a következő leszállított árak mellett lesz kapható:

$\frac{1}{2}$	1	$1\frac{1}{2}$	2	Liter
22,	30,	36,	44	fillér

Üveg nélkül. — Az üveg visszahozása után az érte járó összeg visszaadatik. Kapható: Fejér Gyula, Dürr Gusztáv, Karácsonyi Antal, Hoffmann József, Tamasdán Kornél, Lócs E. és társa, Lázár Gyula, Sauer Adolf, Rothstein Mór.

Ajánlunk háztartási, mindennemű ipari ezélokra, ugyszintén

vasaláshoz

elsőrendű, száraz, darabos

bükk faszenet

100 kiló 4 korona 40 fillér.

Felhívjuk igen t. vevőink

figyelmét

azon körülményre, hogy takaréktűzhelyben főzésnél szénvel való tüzelés gyors, takarékos és igen olcsó.

100 kiló 3 korona 40 fillér.

Kályhák fűtésére ajánlunk elsőrendű, darabos, magas hőfoku salon

fűtő kőszenet

100 kiló 3 korona 40 fillér

darabos elsőrendű légszesz pirszenet

(Coaks.)

Ugy az aradi gázmű mint porosz minőségűt is tartunk raktáron. — Legjobb kétszer mosott, valódi porosz

kovács-szenet

100 kiló 4 korona 40 fillér.

Megrendelések pontos hazaszállítására fél nap időt kérünk s azt díjmentesen saját kocsinkkal eszközöljük.

KNEFFEL KÁROLY és FIA

vaskereskedése Aradon.

Telefon szám 139.

Akinek

ismeretség híján

házastársra, nevelőre, üzletvezetőre, könyvelőre, segédre, ispánra, gazdaszűzre, kulcsárra, vinczellőre, kertészre,

kulcsárnőre, gazdaszűzre, szakácsnőre, szobalányra, házi- vagy irodaszűzre, pénzbeszedőre, házmesterre, sib.-re van szüksége

Aki

eladni kíván

butort, zongorát, bort, gyümölcsöt, gabonát,

üzletet, műhelyt, lakást stb.; vagy

Aki

bérbéadni kíván

birtokot, házat, vadászterületet,

halászatot, telket, kocsit, lovat,

Aki

mind Ezeket vétel vagy bérbévitel céljából keresi;

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban értezt, ha az

„ARADI KOZLONY”

Kis hirdetés

rovatát használja.

Jóforgalma helyen

egy szatocsüzlet, italmérési joggal, mely már 12 éve fennáll, az üzlet berendezésével együtt jutányos áron eladó. Ugyanott egy magános ház, mely 2 szoba, konyha, kamra, pincze és minden hozzátartozóval áll, 1600 korona készpénz mellett szintén eladó. — Czim a kiadóhivatalban. 1295

Butorozott szoba

külön bejáráttal azonnal kiadó. Andrassy-tér 20. sz. 18. ajtó. 1874

Használt ólom

megvételeire kerestetik. Ajánlatok a kiadóhivatalba kéretnek.

Alkalmazást nyer

helybeli részvénytársaságnál irodai teendőkből jártas nő. Hasonló állásban már alkalmazva voltak előnyben részesülnek. Írásbeli ajánlatok „Irodai kezelő” címmel a kiadóhivatalba küldendők.

Nagymennyiségű Maculatura

eladó az Aradi nyomda Részv. Társaságnál.

Házvezetőnői

állást óhajt egy 36 éves intelligens keresztény nő, egy éltesebb urnál nyerni. Szíves megkeresések „F. G.” jelíge alatt Arad postrestante. 1418.

Intelligens urinő,

éltés uriemberhez ajánlkozik, elvállalja háztartása vezetését és gondozását. Honoráriumot nem, csak jó bánásmódot igényel. Leveleket „Szolid 86” címen a kiadóhivatalba kér. 1414

Országszerte ismert

vizsgalapjainkból

100 drb 1 korona a pénz előre való be-küldésével bérmentve 1 k. 30 f., mint kereszkötés tokban küldve, a gyürődés ellen vedve. 100—750 drbig a bérmentesítésre 72 fillér küldendő. Utánvétellel a szállítási költség sokkal több.

Ingusz I. és Fia
kiadóhivatala Arad.

Uraságoktól használt

nyári és téli férfi-ruhákat háló ebédlő és más butorokat

a legmagasabb áron vesznek. Kívánatra házhoz is megyek.

Menczer Márton

Arad, Petőfi-utca 7. sz.

Seiler Bertalan

paszományos és gombkötő üzlete

Weitzer János-u. 13. sz.

a főpostával szemben.

Ajánlja dus raktárát mindenféle paszományos és gombkötő árúban, u. m. zsinór, gomb, rojtok, bojtok, selyem Ponponok és zsaniliákban.

Elvállal 526

minden e szakba vágó munkát, a legjutányosabb áruk mellett.

Van szerencsém értesíteni, hogy évek óta fenálló

könyvkötészetemet

a mai napon Sárosey Vida István urnak eladtam.

Midőn e helyt a n. é. közönség nagybecsű pártfogását megköszönöm, egyben kérem azt utódomra is átruházni.

Teljes tisztelettel

Szalkai Ármín.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség tudomására hozni, hogy a helyben

Weitzer János-utca 7. sz. a levő

könyvkötő üzletet

a mai napon Szalkai Ármín urtól átvöttem: azt továbbra,

Sárosey Vida István

cég alatt vezetni fogom, és az e szakmba vágó minden munkát elfogadok. A midőn magamat a nagyérdemű közönség becses pártfogásába ajánlom, főtörekvésem oda fog irányulni, hogy nagyra-becsült megrendelőim minden igényeit a legnagyobb mértékben kielégíthessem.

1817

Kiváló tisztelettel

Sárosey Vida István.

Ház építés.

Csermőn a rom. kath. lelkes részére építendő lakásra pályázatot hirdetünk. A pályázat határideje 1904. május 28-ika. Írásbeli zárt ajánlatok alólírottakhoz küldendők. Szóbeli ajánlat, május 28-án délelőtt 11 órakor Csermőn lesz megtartva. A beérkezett írásbeli zárt ajánlatok vagy szóbeli ajánlatok közül bármelyik fogadtatnék is el, az csak a püspöki hatóság jóváhagyása után emelkedik érvényre. Terv, költségvetés és feltételek Csermőn Mauró Józsefnél betekintheők. Pályázók akár írásbeli akár szóbeli ajánlatot tesznek, költségre semmiféle igényt nem tarthatnak.

Csermőn, 1904. május hó 16-án.

1418

Mauró József,
Vertán Ernő,
Keresztes Lajos.

Kajhullás, hajmoly és fejkorpa ellen legbiztosabb szer

a Kossuth-féle

„Tinctura Capillorum”

több ismert nevű orvos által kipróbálva és ajánlva

Egy eredeti üveg ára 2 kor. — Egy próba üveg ára 1 kor.

Kapható a készítőnél:

UDVARDI KOSSUTH PAL

gyógyszertárban Arad, Boros Béni-tér 15.

Kapható: Földes Kelemen, Vojtek Kálmán és Krebez Géza urak gyógyszerészertárban.

Legmagasabb nyereség

érhető el, ha az egyedüli gyártási jogot megszerezzük abrakvályuk önitatóval, Reising-féle szab. cement hornyolt cserép — legújabb rendszerű — cementfalokövek, s alakkövek stb. továbbá mézshomoktégla gyps stb. gyártására melyhez teljes legújabb rendszerű tervezettel szolgál 3362

Ludvig Nicol, München X.

Ékszertergyak

a közelgő bérváláshoz a legnagyobb választékban kapható csakis

DEUTSCH ISIDOR

órák és ékszerésznél

ARAD, TEMPLON-UTCZA

Minorita-palota.

Ugyanott mindenféle más tárgyak megvétetnek vagy átcseréltetnek.

Veszek 1078

zálogczédulákat.

Telefon 438.

Hermann Miklós

vegyi tisztító és műfestő

Csernovits Péter-utca 19 szám,

ki a Fővárosban több évig működött, ajánlja magát a nagyérdemű közönség b. pártfogásába.

Elvállal 1878

csipke függönyök,

szőnyegek stb.

vegyi tisztítását.

2220—1904. pm.

Hirdetmény.

A természetben teljesítendő utadóra vonatkozó 545/68—891 sz. szabályrendelet 4. § a értelmében, az egyenes adót nem fizető iparosokédek és napszámosokak érdeklő természetbeni utadó kivételéi lajstrom azzal tettek a polgármesteri hivatalban folyó évi május hó 20-tól kezdődő 15 napl közszemlére, miszerint az érdekeltek betekinthevén, esetleges kifogásaikat a közszemlére tétel ideje alatt a polgármesterhez, ennek határozata ellen a közigazgatási bizottsághoz előterjeszthessék.

Arad, 1904. évi május hó 16-án.

Institoris,

kir. tanácsos polgármester.

Legujabb!**Legujabb!**

Nyári Újdonságok

kaphatók

Probst Károly és Társai utóda

LÁZÁR EMIL

női divat áruházában.

Izléses és divatos

Nyári különlegességek!

Angol selyem vásznak**Grenadinok****Poplinok****Batisztok****Cretonok****Zephyrek****Delének stb. stb.**

1381

Most érkeztek

Selymek.**Dus választék!**

Most érkeztek

Selymek.**Legfinomabb izlést is kielégítenek.****Olcsó árak.**

Kérem kirakataimat megtekinteni.

Olcsó árak.**Régebbi cikkeket még mindig mélyen leszálított áron árusítom.**

Legelőzékenyebb kiszolgálás, legjutányosabb árak. — Mintákat rögtön küldök.

Aradi nyomda részvénytársaság könyv nyomdája.

Pusztai és Tásza (Budapest, V., Lipót-körut 17.) festékével.